

“ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ,,

Ο ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΑΘΩ,

ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΥΤΗΣ ΑΡΧΙΜ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΑΘΩ ΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ

Οί Καταλάνοι — Καταστροφή τῶν Μονῶν τοῦ Ἄθω

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Φρειδερίκος Β' ὁ ἀραγωνικὸς βασιλεὺς τῆς Σικελίας εἶχε πόλεμον μακρὸν κατὰ τοῦ Καρόλου Β' τοῦ Ἀνδρεγαϊκοῦ βασιλέως τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας παρὰ τοῦ ὁποίου ἀπέσπασε τὴν νῆσον. Διακοῦντος τοῦ πολέμου ὁ σικελὸς πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ ἡγεμόνος προσεκάλεσε σύμμαχον τὸν διαβόητον μισθοφόρον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τολμηρότατον πειρατὴν Ῥογέρον τὸν Ἀνθηρὸν (Rogerio de Flor).

Μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ Καρόλου ὁ ἤδη ἀντιναύαρχος τῆς Σικελίας Ῥογέρος ζητῶν νέον στάδιον πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἄθλων τοῦ ἦλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν ὁπαδῶν του πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον Β' Παλαιολόγον προσφέρων τὰς ὑπηρεσίας του. Οἱ Καταλάνοι ἀσμένως γενόμενοι δεκτοὶ μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ Σεπτέμβριον 1302, ἐντὸς 36 πλοίων εἰς ἕξ χιλιάδας συμποσούμενοι ἐκτὸς τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν. Ἐπτὰ γαλέραι καὶ δύο χιλιάδες ἄνδρες μόνον ἐμισθώθησαν ὑπὸ τοῦ Ῥογέρου, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς Καταλανικῆς ταύτης Ἐταιρείας ἀνεγνώ-

ρίζον τὴν τοῦ Ῥογέρου ἡγεμονίαν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἦσαν Καταλάνοι καὶ Ἀραγώνιοι ἐκ τῶν ὁμωνύμων χωρῶν τῆς Ἰταλίας καὶ ἄλμογάβαροι Ἰσπανοὶ καὶ οὗτοι, διαβόητοι πάντες διὰ τὴν ἀγριότητα καὶ θηριωδίαν αὐτῶν, ἡσχημένοι δὲ πρὸς πᾶσαν τλαιπωρίαν εἰς τοὺς κατὰ τῶν Μαύρων πολέμους ἐν Ἰσπανίᾳ. Μεταξὺ τούτων ἀριθμητέον καὶ ἑτέρους ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας καὶ γενικώτερον ὅτι ὑπῆρχε διακεκριμένον ἐν ληστεία καὶ πειρατεία εἰς τὰς σημειωθείσας χώρας.

Ὁ γέρον Ἄνδρονίκος ἵνα προσεταιρισθῇ τὸν Ῥογέρον, ὃν ἐνόμισε κεκρυμμένον θησαυρόν, προήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου δουκὸς (ἀρχιναύαρχου) δόσας εἰς αὐτὸν ὡς σύζυγον καὶ τὴν ἐγγονὴν αὐτοῦ Μαρίαν, ἀναλόγως δὲ περιεποιήθη καὶ τοὺς λοιπούς, ὀρισθείσης καὶ τῆς μισθοδοσίας αὐτῶν.

Τὸ οἰκτρὸν τοῦ Ἄνδρονίκου διάβημα δὲν ἐβράδυνε νὰ φέρη τὰς ὀλεθρίας αὐτοῦ συνεπείας καὶ οἱ μισθωθέντες ἑταῖροι, εἰ καὶ ἀνδρεῖοι, κατέστησαν ἀληθῆς καὶ τρομερὰ μάστιγξ τοῦ φθίνοντος κράτους καὶ ἀντὶ τῆς μικρᾶς συνδρομῆς τὴν ὁποίαν παρεῖχον ἠξίουσαν ν' ἀπομιζοῦν τὸ δημόσιον ταμεῖον ληστεύοντες καὶ διαρπάζοντες συγχρόνως καὶ διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου διελαύνοντες τὰς χώρας ἔνθα ἔστρατοπέδευον.

Φρίττομεν ἀναγινώσκοντες τὰ κακουργήματα αὐτῶν τῶν δαιμόνων τοὺς ὁποίους ἡ ἀδυναμία τοῦ Ἄνδρονίκου προήγαγεν εἰς προστάτας, δικαίως δὲ ἐβδελύσσετο ὁ υἱὸς τούτου καὶ συμβασιλεὺς Μιχαὴλ Θ.

Πρὸς ἐπίμετρον τῶν δεινῶν νέοι τυχοδιῶκται ἐκλυσθέντες ὑπὸ τῆς λείας προσετέθησαν εἰς αὐτούς. Ὁ Βερεγγάριος Ῥοκαφόρτε καὶ ὁ Βερεγγάριος Ἐτένζα κατέφθασαν μετὰ πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ ὁ τῆς Σικελίας βασιλεὺς Φρειδερίκος ἔστειλε πρὸς τὸν Ῥογέρον μετὰ πλοίων τὸν νόθον υἱὸν αὐτοῦ Ἀλφόνσον θέλων νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐπιτυχιῶν τῶν ὁμοειδῶν του.

Ἀφόρητοι καταστάντες δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ περιέλθωσιν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν Ἄνδρονίκον ὅστις μετεκαλέσατο αὐτοὺς εἰς Ἀσίας εἰς Εὐρώπην καὶ ἔστρατοπέδευσαν εἰς Καλλίπολιν, Αἰγὸς ποταμὸν καὶ Μάδυτον. Ὁ Ἄνδρονίκος μὴ δυνάμενος ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῶν προάγει τὸν Ῥογέρον εἰς καίσαρα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου δουκὸς δίδει εἰς τὸν Ἐτένζαν.

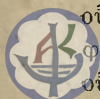
Ὁ Ῥογέρος δολοφονεῖται εἰς Ἀνδριανούπολιν, οἱ δὲ Καταλάνοι σφάζουν τοὺς κατοίκους Καλλιπόλεως καὶ Περίνθου ἀπὸ τῶν ἐφήβων καὶ ἄνω, νικῶσι τὸν κατ' αὐτῶν στρατεύσαντα Μιχαήλ καὶ ἐπὶ δύο ἔτη (1305—1307) φοβερῶς ἐκακούργησαν ἐπὶ τῆς Θράκης. «Αἱ πόλεις, λέγει ὁ Κ. Παπαρροηγόπουλος, ἀλληλοδιαδόχως κυριευόμεναι ἐλεηλατοῦντο καὶ κατηδαφίζοντο, ἐν μιᾷ μόνῃ ἐπιδρομῇ ἐσφάγησαν περὶ τοὺς 5.000 χωρικοὺς εἰς τὰ περὶ-χωρα τῆς πρωτευούσης· αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες ἐξηνδραποδίζοντο, ἡ δὲ Καλλίπολις μετεβλήθη εἰς μέγα ἔμπορεῖον δούλων ὅπου ἤρχοντο καὶ ἠγόραζον αὐτούς..... ἐκ τῆς Ἀσίας». Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ πειρατικοῦ βίου παρημέλουν γενόμενοι ἀμφίβιοι καὶ προσβάλλοντες τὰ πλοῖα μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐξείνου.

Τέλος μὴ δυνάμενοι νὰ παραμείνουν περισσότερον ἐντὸς κράτους πολεμίων, μὴ ἔχοντες δὲ καὶ τὴν νὰ καταστρέψουν πλέον, ἀπελπισθέντες περὶ εὐρύτερου Λατινικοῦ κινήματος, ἔχοντες δὲ καὶ τοὺς Γενουαίους πολεμίους, εἰσέβαλον εἰς Μακεδονίαν τὸ φθινόπωρον τοῦ 1307 ἀφοῦ κατέστρεψαν τὰ ὄχυρά αὐτῶν ὀρητήρια.

Ὁ Μοντάνερος ἐφόρτωσεν ἐπὶ 36 πλοίων τὰς γυναῖκας, τοὺς παῖδας, τοὺς γέροντας καὶ τοὺς ἀσθενεῖς, οἱ δὲ ἄνδρες ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἀλληλοκτονηθέντες καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ μεταβοῦν εἰς Χριστόπολιν (νῦν Καβάλλαν) τὴν ὁποίαν ὤρισαν ὡς σταθμόν, μετέβησαν εἰς Κασσάνδραν ἐνθα στρατοπαιδεύσαντες παρέμεινον μέχρι τοῦ ἔαρος τοῦ 1309. Ταῦτα ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ Καταλανικοῦ στρατοῦ Ῥαϊμόνδος Μοντάνερος ἀναιδῶς καλεῖ διασκεδάσεις θαναμάζων ὅτι μὴ σπείροντες οὔτε θερίζοντες ἢ καλλιεργοῦντες εἶχον οἶνον καὶ σῖτον ὅσον ἠθέλον, ὄντες πλούσιοι καὶ κατευχαριστημένοι.

Τότε ἐξετυλίχθη καὶ ἡ φρικώδης τραγωδία τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἐκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ, αὐτοί, οἵτινες ὡς λέγει Θεόδουλος ὁ Μάγιστρος,

«οὐδὲν ἔῳσιν ἀπείρατον..... ἐλαύνοντες πάντα κατάκρας,..... οὐκ ὄρος, οὐ πεδίον, οὐ φάραγγας, οὐ κρημνοὺς, οὐ ῥαχίαν, οὐ λεωφόρους, οὐχ ὑπορείας, οὐ νάπας, οὐ λόφους, οὐ χαράδρας, οὐκ ἄντρα, εὐ λειμῶνας, οὐκ ἀρούρας, οὐκ ἄλση». Αὐτοὶ λέγομεν οἱ διὰ φρικώδους σφαγῆς, νεκρῶν

καὶ πτωμάτων τὴν ὁδὸν αὐτῶν πληροῦντες ὁποίας καταστροφῆς καὶ φόνους εἰς Ἄθω διέπραξαν!

Ὁ Θεόδουλος τοιουτοτρόπως θρηνηλογεῖ τὰς συμφορὰς:

«Παραπολέλαυκε δ' οἶμοι! καὶ Ἄθως τῆς συμφορᾶς καὶ τῆς ἀτόπου ταυτησι τῶν κυμάτων ἐπιρροῆς, τὸ μόνον ὡς ἀληθῶς ἀπάσης τῆς ἀρετῆς κοινὸν ἐργαστήριον, ὃ τῆς ἐκασταχοῦ τῆς οἰκουμένης (πῶς ἂν εἴπομι;) ὁμολογουμένως ἐξελεγμένος μάλιστα χῶρος.... πάντας ἐποίκους ὀλίγου δεῖν ἀπολωλεκὸς εἰς οὐρανὸν αἴρει τὸ πένθος, καὶ τοὺς τε ἰδόντας, τοὺς τε ἀκηκοτάς, Ἰού! Ἰού! βοᾷν ἀναγκάζει, μεμνημένοις τῶν τὰ θεῖα φιλοσοφούντων ἱερᾶς συναυλίας, καὶ φροντιστήρια καὶ σηκοὺς καὶ νεῶς καὶ καλύβας καὶ σωτηρίους διαίτας χαρίτων ἔμπλεως, ἃ καθ' ὑπερβολὴν πρόσθεν ἀνθοῦντα, νῦν ἀθρόον ἀπέσθη καθάπαξ ρεύσαντα, τῶν ἐνικοούντων δίκην ἱερείων ἀπανθρώπως ἀνηρημένων καὶ ὡς οὐδ' ἂν εἰς ἧλιπεν ἀνδρῶν ἐν γῆ μὲν ὄντων, ἐν οὐρανοῖς δὲ τὸ πολίτευμα κεκτημένων καὶ κατὰ τὸν ἕξ Αἰγύπτου Πλωτῖνον ὅτι σωματίων σφίσι προσῆκεν αἰσχυνομένων, τῶν μὲν νέων. τῶν δὲ πρεσβυτέρων, τῶν μὲν πολιτῶν κοσμουμένων, τῶν δι' οὐπω ταύτης ἠξιωμένων, ἀπάντων ἐν βλεπόντων καὶ τοῦτον αὐτῶν ἐνισταμένων ἀγῶνα, μετὰ Θεοῦ τετάχθαι περιφανῶς. Ὡ χειρῶν, ἐκείνων, αἶ ξίφη τότε πρόσθεν ἐκίνησαν! ὦ τῶν μετ' αὐτάς! ὦ τῶν ἔπειτα! πῶς οὐκ ἂν ἐνάρκησαν; πῶς δ' οὐ παρῆν τὰ τοῦ συναφοῦς; ἐγὼ μὲν οὖν καὶ πρὸς μόνην ἐξέστην τὴν ἀκοὴν καὶ εἰ παρῆν τὸ τῆς Νιόβης ἂν ἐπεπόνθειν. Ὡ ξίφος διὰ πάντων τούτων ὁμόσε κεχωρηκότος καὶ μὴ κεκωφημένου πρὸς τὴν αἰδῶ! μᾶλλον δέ, ὦ στίφους ἐκείνου θεοφιλοῦς! ὦ πανηγύρεως ἱερᾶς! ὦ συναγωγῆς ἐνθέου, ἧ τότε μὲν ἐπὶ τῷ παραυτίκα συνέστη τῆς ἀκοῆς, διαλυθῆναι δ' ἔξου οὐκ ἠνέσχετο, ἐλόμενοι μᾶλλον τοῦ ζῆν ἀνηλεῶς ἐστέρησθαι, ἢ δόξας δεδοικέναι τὸν θάνατον, κατακλείσαντες ἀρίστω τέλει τὰς πράξεις καὶ τοῖς ἀγῶσι οὐκ ἀπωδὰ τὰ τελευταῖα προσθέντες».

Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν λεπτομερεῖς εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Ἄθῳ γενομένων καταστροφῶν. Ἄλλ' ὁ βουλόμενος νὰ περιγράψῃ αὐτὰς πόθεν ἠδύνατο ν' ἀρχίσῃ καὶ ποῦ νὰ τελειώσῃ; Ἀρχεῖ ὁ Μοντάνερος αὐτόπτης μάρτυς ὅστις

λέγει ὅτι εἰς κύκλον δέκα ἡμερῶν διαστήματος πᾶσα ἡ χῶρα ἦν κατὰ ταῦτα τὰ ἔτη ἔρημος καὶ ἀκαλλιέργητος Ἄρχεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐκ τῶν 300 μεγάλων καὶ μικρῶν μονῶν ἃς ἀναφέρει ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Γ' ἐν ἀρχῇ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ὑπελείφθησαν ἐλάχισται. Ἴσως 50, ἴσως 30, ἴσως 20 καὶ ὀλιγώτεραι. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ΙΔ' αἰῶνος καίτοι νέαι ἐδομήθησαν συμποσοῦνται ὅλαι εἰς 25.

Ἡ ἐν Ἀθῶν παράδοσις παραδόξως οὐδὲν περὶ Καταλάνων σώζει, ἀλλ' ἀποδίδουσα πάντα τὰ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐν Ἀνατολῇ δεινὰ εἰς τὸν Πάπαν, ἴσως περιλαμβάνει καὶ τὰς τῶν Καταλάνων κάκοπραγίας. Μήπως ὁ Μοντιάνερος ἐλέγχων τὸν Γενουαῖον Σπινόλαν ἐν Καλλιπόλει διὰ τὴν μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος σύμπραξίν του δὲν ἔλεγεν ὅτι ἦλθεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν «ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς δόξαν τῆς ἀγίας καθολικῆς πίστεως»; Μὴ δὲν ἔχων ὑψωμένην ἐν τῇ αὐτῇ πόλει τὴν σημαίαν τοῦ ἀγίου Πέτρου ἠπεῖλει νὰ βαδίσῃ ἐν ὀνόματι τοῦ Πάπα κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος; Μὴ ὁ Πάπας δὲν ἀπέρριψε τὰς ὑπὲρ νέας σταυροφορίας προτάσεις τῶν Καταλάνων ἐκ μίσους πρὸς τὸν ἐν Σικελίᾳ Ἀραγωνικὸν οἶκον καὶ διότι ἔβλεπε τοὺς Φράγκους πάντοτε τελικῶς ἀποτυγχάνοντας ἐν Ἀνατολῇ; Μὴ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἀθῶν δὲν ἔβλεπον τοὺς φανατικωτάτους καὶ δεισιδαίμονας Καταλάνους προσευχομένους τακτικῶς καθ' ὃν χρόνον ἔχουν οὗτοι τὸ αἷμα κρουνηδὸν καὶ τούτους ὑπελάμβανον ὡς ὄργανα τοῦ Πάπα;

Τοιοῦτον σύστημα ἀμύνης ἀντέταξεν ὁ Ἀνδρόνικος Β'. Ἀφῆκε τοὺς Καταλάνους νὰ ἐρημώσουν τὰς χώρας ὅπως ἀναγκασθοῦν νὰ φύγουν! Καὶ ὄντως ἀνεχώρησαν τὸ ἔαρ τοῦ 1309 εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βοιωτίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας βραδύτερον ὀρμηθέντες ἐγένοντο κύριοι τοῦ δουκάτου τῶν Ἀθηνῶν.

Ἦδη λησμονοῦντες τὰ ἐκ τῶν Λατίνων δεινὰ καὶ εἰσερχόμενοι εἰς νέαν περίοδον ἀνατολικῶν γεγονότων παραθέττομεν δικαίαν τινὰ περικοπὴν τοῦ Φαλμεράϋερ «ὅταν τις λάβει ὑπ' ὄψιν τὰ ἄπειρα δεινὰ, ὅσα ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας καὶ ἥμισυ, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν Λατίνων μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπῆλθον ἐφ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, εὐκόλως ἐξηγεῖται ἡ καταστροφὴ τῶν μονα-

στηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ναὶ ἡμεῖς οἱ δυτικοί, δὲν ἀκούομεν εὐχαρίστως ὅταν τις λαλεῖ περὶ τοῦ φανατισμοῦ, περὶ τῆς βαρβάρου ἀμαθείας περὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, καὶ τέλος περὶ τῆς μωρᾶς ἐνεργείας καὶ συμπεριφορᾶς τῶν προγόνων ἡμῶν ἐν τῇ Ἐνατολῇ. Ἄν ὁμως εἰσέει ὑπῆρχον ἐν τοῖς Ἰσπανικοῖς καὶ Σικελικοῖς ἐρχείοις, τὰ ὀλοσχερῆ χρονικά καὶ ἡμερολόγια τῆς μεγάλης τῶν τυχοδιωκτῶν Καταλανικῆς Ἐταιρείας, ἥτις ὡς καλῶς ὀργανωμένη ληστρικὴ συμμορία μετὰ σφραγίδων καὶ ἀρχῶν κατ' ἀρχὰς μὲν περὶ τὸν Ἑλλησποντον, εἶτα ἐπὶ τῆς χερσονήσου Κασσάνδρας ἐγγὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὀλόκληρα ἔτη τὰ αἰσχίστα διεπράξαντο, ἠδύνατό τις νὰ μάθῃ τίς ἐνέπρησε τὸ Μοναστήριον τοῦ Ἐηροποτάμου καὶ τίς διήρπασε καὶ κατηρήμωσε τὴν ῥωμαντικὴν τοῦ Κουτλουμούση περιοχὴν».

Οἱ Σέρβοι

Οἱ Σέρβοι ἀναφανέντες ἐν ἀρχῇ τοῦ Ζ' αἰῶνος, χριστιανίσαντες κατὰ τὸν Θ' καὶ διατελέσαντες φίλοι ἢ πολέμιοι ἐλεύθεροι ἢ ὑποτελεῖς εἰς τοὺς βυζαντινοὺς κατέστησαν συμπαγεῖς κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΒ' αἰῶνος διὰ τῆς δυναστείας Νεμάνια. Ἐκτοτε ἡ βαθμῆδὸν αὐξουσα πνευματικὴ αὐτῶν κατάστασις καὶ ἡ ἀσθένεια τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐπέτρεψαν εἰς αὐτοὺς τὴν βαθμιαίαν αὐτῶν ἰσχυροποίησιν, τὴν ὁποίαν περισσότερον ἐξυψητέτησαν καὶ αἱ πρὸς τοὺς Παλαιολόγους συμμαχίαι καὶ αἱ συγγένειαι τὰς ὁποίας συνῆψαν μετ' αὐτῶν.

Οἱ Σέρβοι τυχόντες τολμηροῦ καὶ μεγαλοπράγμονος ἡγεμόνος τοῦ Στεφάνου Δουσάν (Ἰσχυροῦ) ἀπὸ τοῦ 1336 μέχρι τοῦ 1355 ἐπεξέτεινον τὸ κράτος αὐτῶν ἐπὶ μέρος τῆς Θράκης, τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ἀκαρνανίας, Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας.

Ὁ Στέφανος ἐκάλει ἑαυτὸν αὐτοκράτορα Σερβίας καὶ Ῥωμανίας, δεσπότην Ἄρτης καὶ κόμητα Βλαχίας (Θεσσαλίας), ἀλλὰ τὸ ἰσχυρὸν τοῦ Στεφάνου κράτος κολοβωθὲν περὶ τῷ 1350 διὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς συναφθείσης συνθήκης, ἔμελλε νὰ καταρρεύσῃ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰσχυροῦ δυνάστου. Ἡ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου κατάτμησις τοῦ κράτους τῷ 1350 ὑπὸ διαφόρους ὑποτελεῖς ἡγεμόνας οἵτινες μετὰ

τὸν θάνατόν του κατέστησαν ἀνεξάρτητοι, αἱ ἀλληλομαχίαι αὐτῶν καὶ ἡ ἐμφάνις τῶν νικηφόρων Τουρκικῶν ὄπλων ἀνέκοψαν τὸν περαιτέρω θρίαμβον τῶν Σέρβων.

Ὁ Στέφανος κατέστη τῷ 1345 κύριος τῆς Χαλκιδικῆς καὶ τότε ἐπεσκέφθη μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ μάλιστα τὴν Σερβικὴν Μονὴν τοῦ Χελανδαρίου.

Ὁ Στέφανος ἐποίησε σημαντικὰς δωρεὰς εἰς τὰς Ἱ. Μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀνεγνώρισε τὰς κτήσεις αὐτῶν καὶ ἐξέδωκεν ὑπὲρ αὐτῶν χρυσόβουλλα Ἑλληνιστὶ γεγραμμένα, μέρος τῶν ὁποίων σφῶνται καὶ σήμερον.

Γενικῶς αἱ δωρεαὶ τῶν Σέρβων ἡγεμόνων πρὸς τὰ ἱερὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους σκηνώματα δὲν ἔπαυσαν μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας. Οὕτω ἐν ἐγγράφῳ τοῦ Πρώτου καὶ τῆς Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους γραφὲν τῷ 1423 καὶ κειμένου ἐν τῇ Μονῇ ἡμῶν τοῦ Ἁγίου Παύλου ἀναγιγνώσκομεν:

«Πολλάκις οὖν διασκεψαμένη ἡ ἱερὰ Σύναξις ἐπινεῦσαι δεῖν ἔκρινε τῇ αἰτήσει τοῦ εὐσεβοῦς δεσπότη, ἄτοπον κρίνασα καὶ πάσης ἀνθρωπίνης εὐγνωμοσύνης ἀνάξιον εἰ αὐτὸς μὲν ὁ πανευτυχέστατος δεσπότης (Σερβίας Στέφανος). ἀμφοτέραις δὲ δὴ λέγεται χερσὶ πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἄπασαν τὴν αὐτοῦ οὐσίαν ἀντλῶν καὶ χορηγὸς καὶ κτήτωρ καὶ προνοητὴς καὶ τροφεὺς τῶν ἱερῶν μοναστηριῶν γενόμενος οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ καθ' ἓνα ἕκαστον σχεδὸν πάντας εὐεργετῶν καὶ παντοίως αὐτῶν κηδόμενος, αὐτοὶ δὲ κλπ.»

«Οἱ ἡγεμόνες τῆς Σερβίας ἐποίησαν ἀναριθμήτους δωρεὰς καὶ εὐεργέτησαν πολυειδῶς καὶ τὴν ἡμετέραν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

Ὁ Γκιούρκας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λάζαρος Δεσπότης τῆς Σερβίας ἐδωρήσαντο 8 χωρία καὶ 1 Ἐκκλησίαν ἐν Σερβίᾳ.

Ὁ Στέφανος καὶ ὁ Γεώργιος οἱ κράται τῆς Σερβίας ἐδωρήσαντο διαφόρους κτήσεις ἐν Σερβίᾳ, ἀλλὰ πραγματικὸς κτήτωρ τῆς Μονῆς ὑπῆρξεν ὁ Γεώργιος Βράνκοβιτς (1428—1456) ὅστις ἀνεκαίνισεν τὴν Μονὴν καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγ. Γεωρ-

ἤ ἡγεμονίς Μαρία ἢ Μάρω θυγάτηρ τοῦ δεσπότη Γε-

ωργίου Βράνκοβιτς, μετέπειτα σύζυγος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β. ἀκολουθοῦσα τῷ παραδείγματι τῶν προγόνων αὐτῆς πραγματικῶς εὐηργέτησε τὴν Μονὴν ἡμῶν.

Τῷ 1496 οἱ αὐθένται τῆς ὑποδούλου τότε Σερβίας Ἰωάννης καὶ Γεώργιος μετὰ τῆς Δόμνας Ἀγγελίνας διὰ πολυτίμου αὐτῶν χρυσοβούλλου φέροντος εὐμεγέθη χρυσῆν σφραγίδα, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἰκονίζονται οὗτοι ἐπ' αὐτῆς, ἐχορήγησαν εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν Μονὴν 500 χρυσᾶ φλωρία ἐτησίως.

Οἱ Σέρβοι μοναχοὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἡγεμόνος Στεφάνου εἰσῆλθον πολυπληθεῖς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ὥστε καὶ Πρῶτον Σέρβον ἀνέδειξαν, ἀλλ' ἡ ὁρμὴ αὐτῶν ὑπεχώρησε σύμφωνα μὲ τὴν κατάπτωσιν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν ἰσχύος, οὐχ' ἤτιον εἰσεχώρησαν καὶ εἰς ἄλλας Μονὰς ἐκτὸς τοῦ Χελανδαρίου. Καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος θεῶνται εἰς τὰς Μονὰς Ξηροποτάμου καὶ Κωνσταμονίτου, βραδύτερον δὲ καὶ εἰς τὰς Μονὰς Ζωγράφου, Φιλοθέου, Ἀγίου Παύλου, Ξενοφῶντος καὶ Ῥωσσικοῦ, βιοῦντες ἀναμιξ μεθ' Ἑλλήνων ἢ καὶ μόνοι μέχρι οὗ ἐξέλιπον κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα οὐχὶ μόνον ἐκ πασῶν τῶν Μονῶν ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἰδίας αὐτῶν Μονῆς τοῦ Χελανδαρίου, ἐκτὸς ἐλαχίστων, ἀντικατασταθέντες ὑπὸ σλαυοφώνων Μακεδόνων.

Τῷ 1896 οἱ Σέρβοι ἠθέλησαν νὰ ἀνασυνδέσουν τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὴν Ἱ. ταύτην Μονὴν καὶ ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος Ὀβρένοβιτς ὅστις ἔδωσε πρὸς αὐτὴν μεγάλας δωρεὰς καὶ διὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βελιγραδίου ἐξώφλησε πάντα τὰ χρέη τῆς Μονῆς, ἀναλαβόντες ἕκτοτε καὶ μέχρι σήμερον τὴν διοίκησιν τῆς Μονῆς οἱ Σέρβοι μοναχοί, οἵτινες ὀφείλομεν νὰ τονίσωμεν ὅτι ὑπῆρξαν πάντοτε εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν ἐν Ἀγ. Ὄρει κρατοῦσαν κατάστασιν, δώσαντες ἀρκετὰ πρὸς τοῦτο δείγματα.

Ἡ προσευχὴ εἶναι λιμὴν εἰς τοὺς χειμαζομένους, ἄγκυρα ἀσφαλῆς εἰς τοὺς κυμαινομένους, ἔρεισμα εἰς τοὺς κλονιζομένους, παρηγορία εἰς τοὺς πενθοῦντας, ἀσφάλεια εἰς τοὺς πλουσίους, ἴασις εἰς τοὺς ἀσθενοῦντας, φύλαξ εἰς τοὺς ὑγιαίνοντας· ἐν γένει δὲ οὐδὲν παύεται τῆς προσευχῆς ἰσχυρότερον.

Μεγ. Βασιλείου

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ

Ἀνασκοποῦντες τὴν μακροαίωνα ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ δύο σχεδὸν χιλιετηρίδας, εὐρίσκομεν ὅτι οἱ ἡγέται τῆς ἡσαν λάτραι τοῦ Μοναχικοῦ ἰδεώδους, οὐχὶ ἐκ μισανθρωπίας ἢ ἐκ δειλίας πρὸς τὸν κόσμον, ἀλλ' ἐξ ὑπερτάτης ἐνδομύχου θελήσεως, θυσιάζοντες τὴν ἐν στενῷ οἰκογένειαν, χάριν τοῦ εὐρύτερου κοινωνικοῦ συνόλου, ὑπὲρ οὗ τὰ πάντα ἐθυσιάζον, (μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ) Ἰωάν. ΙΕ' 12.

Καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἐπίγειος βίος τοῦ Θεανθρώπου καίπερ ἀσύγκριτος πρὸς πᾶν ἀνθρώπινον (διότι φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθεν) Ἰωάν. Γ' 19, ἄρχεται τῆς δημοσίας δράσεως μὲ τὸ (ἀναχθεὶς εἰς ἔρημον) Ματθ. Δ. 1 καὶ ἐπ' ὀλίγον δεικνὺς τὸ ἀνθρώπινον ἐξέρχεται νικητῆς ὁδεύων πρὸς τὸ ὄρισμένον. Ἡ αὐτοσυγκέντρωσις, ἡ πνευματικὴ περισύλλογῃ, ἡ αὐτοεμβάθυνσις εἰς τὸν ἐσώτερον κόσμον τοῦ πνεύματος, μόνον διὰ τῆς μονώσεως ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ διὰ τῆς στροφῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐπιτυγχάνεται ἐν ταῖς ἀποκέντροις Μοναῖς.

Διὸ καὶ οἱ ἀποστολικοὶ πατέρες καὶ οἱ μετέπειτα διάδοχοι αὐτῶν, καίτοι δὲν εἶχεν ἀναφανῆ ὁ συστηματικὸς Μοναχισμὸς, ὁ διὰ τοῦ Παχωμίου, Μ. Ἀντωνίου, Εὐσταθίου, Μ. Βασιλείου, Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ, ἀναχθεὶς εἰς ἀνωτέραν πνευματικὴν τέχνην καὶ λυτρωτικὴν ἐπιστήμην, ἔζων βίον ἀσκητικὸν ἀπέχοντες ἀπὸ πᾶσαν κοσμικὴν καὶ ἐφάμαρτον ἐκδήλωσιν (ἐρευνῶντες τὰς γραφάς..... διότι ἐκεῖναι εἰσὶν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ τοῦ Χριστοῦ) Ἰωάν. Γ. 19. Ἡ αὐτοθυσία καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα τῶν Ἰγνατίων καὶ Πολυκάρπων, ἀποτελέσματα αὐστηρᾶς ἀσκήσεως ζωῆς, ἀπέδειξαν αὐτοὺς (Λύχνους Καιομένους καὶ Φαίνοντας) Ἰωάν. Ε, 35.

Ἄλλ' ἢ μονομερῆς καὶ κατ' ἰδίαν αὕτη μόνωσις, ἡ ἐνισχυομένη ἀπὸ τὴν νωπὴν ἤδη θυσίαν τοῦ ὑπερόχου λυτρωτοῦ, δὲν εἶχεν ἴσως τὴν ἀνάγκην συστηματοποιήσεως τὸ πρῶτον. Οἱ μετὰ ταῦτα ὅμως τρεῖς αἰῶνες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ διωγμοὶ καὶ ὅλα τὰ ἐμπόδια, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ θρίαμβος τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπήτησαν μίαν συστηματικὴν γύμνασιν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ ἐν ταῖς φάραγξιν, ἐν αἷς τὰ ἀθάνατα σεμνεῖα τῶν Μοναχικῶν ἀδελφοτήτων τελειοῦσι κατ' ἀρετὴν ὅλους ἐκείνους τοὺς προμάχους τῆς πίστεως. Οὗτοι ἀγόμενοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ (Ῥωμ. Η. 14) καὶ φέροντες τὸν ὄπλισμόν τῆς κατὰ κόσμον σοφίας, καθίσταντο ἐκεῖ πολῖται τῆς ἐρήμου καὶ ἐν σώματι Ἄγγελοι, χωροῦντες πρὸς ἀοράτους συμπλοκάς καὶ ἱκανοὶ νὰ πέτῳνται πρὸς τοὺς αἰθερίους κόσμους τοῦ ἐκπάγλου φωτὸς τῆς Θεότητος.

Ἐκτοτε, τὸ Μοναχικὸν Ἰδεῶδες ἐμπνέει ὅλας τὰς μεγάλας μορφὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ αὐστηρὰ καὶ ἠθικωτάτη ζωὴ, ἡ καλλινομένη διὰ τῆς τελείας γνώσεως τῆς ἀρετῆς, τῆς αὐτοεπιγνώσεως, τῆς ταπεινώσεως τῆς ἀενάως ἀγωνιζομένης ὑπὲρ ἕξι-λείψεως τῶν ἰδίων ἀνομημάτων ἀποτελεῖ τὸ ἀπαραίτητον ἐφόδιον τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου κλήρου ἐπιλέκτων προοριζομένων διὰ τὸ τῆς ἱερωσύνης ὑπόργημα.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ παλαιὰ ὄρια τῆς πάλαι ποτὲ Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, διατηρεῖ ἐν τῇ αὐτοκεφάλῳ διακρίσει, ὅλας ἐκείνας τὰς ἐθνικοθησκευτικὰς ἐπάλλξεις μετὰ τῶν προκαθημένων της, διατηροῦσα οὕτω συμβολικῶς κἄτι ἀπὸ τὸ ἔνδοξον παρελθόν.

Τὸ δὲ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὰ ἄλλα τρία μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τοῦ Θεοβαδίστου Ὄρους Σινᾶ, ἀποτελοῦν ἐθνικοθησκευτικὰ φρούρια ἐπὶ τῶν ὁποίων κυματίζει ἡ Ἑλληνικὴ σημαία χάρις εἰς τὴν αὐτοθυσίαν τῶν Ἑλλήνων Μοναχῶν.

Καὶ ὅμως, ὅλαι αὐταὶ αἱ Ἑλληνικαὶ Μοναστικά ἀδελφότητες θὰ ἔδει Ἐκκλησιαστικῶς νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἐπαφὴν στενωτέραν, ἐφ' ὅσον εἶναι μέλη τῆς αὐτῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινωνίας. Ἡ ἀπλή πνευματικὴ ἐπαφὴ δὲν

ἀρκεῖ πρὸς ἰδανικώτερον συντονισμόν διὰ τὴν μελλοντικὴν μοῖραν των.

Τὸ Ἅγιον Ὄρος, τὸ ἐπίκεντρον τοῦτο πνευματικὸν τῆς φυλῆς μας Κράτος, τὸ ἐγειρόμενον ἐπὶ τῶν Κυμάτων τοῦ Αἰγαίου καὶ ἀνεβαῖνον μέχρι τῶν Νεφελῶν τοῦ Οὐρανοῦ, ἐποπτεύει κύκλῳ καὶ ἱκετεύει πρὸς ἀρρητοτέραν σύνδεσιν τὸν Παρθενῶνα, τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, τὸν Γολγοθᾶν, τὸ Ἑπταπύργιον, τὸ Θεοβάδιστον Ὄρος καὶ τὴν ἀλύτρωτον Κύπρον. Ἐκεῖ λοιπὸν δύνανται νὰ στηθῶσι τὰ λάβαρα τῶν πεπρωμένων τοῦ Ἔθνους, μακρὰν τῶν βεβήλων ἐκείνων τοῦ Ἔθνους καὶ ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους νὰ ἐνισχύωνται ὅλα ἐκεῖνα τὰ φθίνοντα τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας Κέντρα.

Τὸ Κράτος διαλύον σχεδὸν τὰς Μονάς, καὶ ἀφαιροῦν ἀπὸ αὐτὰς πᾶσαν οἰκονομικὴν δυνατότητα ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια του τὰ ὁποῖα ἡ ἐκκλησία συγκρατεῖ ἐπὶ δύο χιλιετηρίδας. Τὸ Μοναχικὸν Ἰδεῶδες ἔχει ζωτικὴν σημασίαν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διότι τὰ ἀνώτερα στελέχη ἐκ τοῦ μοναχισμοῦ προέρχονται.

Τὸ Κράτος δύναται πρὸς στιγμὴν νὰ ὀδεύῃ μηχανοκρατικῶς εἰς τὸ ἄρμα τοῦ ψευδοπολιτισμοῦ καὶ ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν νεωτεριστικῶν τάσεων ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ Μοναχικὸν Ἰδεῶδες, δὲν θὰ ἔχῃ ὅμως τὰ ἐθνικὰ πρότυπα τῆς Ἀρετῆς καὶ τὰς Ἐθνικὰς ἐστίας τῆς Λαύρας, τοῦ Κουγκίου, τοῦ Ἀρκαδίου, οὔτε τὰς μορφὰς τῶν Γρηγορίων, Κοσμάδων, Γερμανῶν, Σαμουήλ, Χρυσοστόμων καὶ τοῦ Μακαρίου τῆς Κύπρου τοῦ πρωταγωνιστοῦ τῆς Ἐνώσεως σήμερον ταύτης, μετὰ τὴν μητέρα Ἑλλάδα.

Ἡ Δύσις περισσότερον προηγμένη, στηρίζει τὴν αἴγλην της εἰς τὰ μοναχικὰ τάγματα καὶ διατηρεῖ χιλιάδας Μονῶν καὶ μυριάδας Μοναχῶν ἱεραποστόλων καὶ ὅμως αὕτη ἐξ ἡμῶν ἔλαβε τὸ δῶρον εἰσαγαγούσα τὸν Μοναχισμόν ἐπὶ Μ. Ἀθανασίου καὶ ἐκ τοῦ Μ. Βασιλείου ἐρανισθεῖσα τὴν μοναχικὴν Νομοθεσίαν ἣν διαμορφωθεῖσαν εἰς τὰ ἰδικά της τάγματα διατηρεῖ ἔτι ἐν Ἰσπανίᾳ ἴχνη τῶν Βασιλειανῶν Μοναχῶν.

Ἡμεῖς ἔχομεν ἐτοιμὴν Μοναχικὴν πόλιν μετὰ παράδοσιν Ἑλληνικὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ μονάζουσι χιλιάδες μοναχοὶ ὄλων τῶν ἐθνικότητων, τεράστια οἰκοδομικὰ συγκροτήματα, Βιβλιοθῆκαι ἐν αἷς ἐναπόκεινται πνευματικοὶ θησαυροὶ ἀνεκτιμήτου ἀξίας εἰς

περγαμηνοὺς καὶ χαρτώους Κώδικας, ἱερὰ Κειμήλια κινουῦντα εἰς εὐλάβειαν τὸν μετ' εὐλαβείας προσερχόμενον εἰς προσκύνησιν ἐπισκέπτῃν.

Ἐπὶ τούτοις δε εἰς τὰ ὑπὲρ χίλια θυσιαστήρια τῶν Μονῶν, Σκητῶν, Κελλίων, Καλυβῶν, Καθισμάτων, Ἀσκητηρίων λατρεύεται καὶ ὑμνεῖται τὸ ὄνομα τοῦ Μ. Θεοῦ διηνεκῶς ἐν μέσῳ φύσεως ὀργώσης καὶ ὑλομανοῦς, ἀλιβρέκτου καὶ φοβεράς, ὠραιότητας εἰς φυσικὰς καλλονὰς ἐναλλασσομένας ἀπο θάλασσαν καὶ πράσινον. Οὐδεμία ἐν τούτοις μέχρι σήμερον ἐκ μέρους τοῦ Κράτους μελέτη πρὸς ἀξιοποίησιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἡ δὲ Ἐκκλησία ἔχουσα ἐν κόλποις τοιοῦτον θησαυρὸν ἀκολουθεῖ τὰ ἴχνη τοῦ Κράτους. Εἶναι δὲ ζήτημα ἂν τὸ τρίτον τῆς Ἱεραρχίας ἔχει ἐπισκεφθῆ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀσχέτως ἂν τοῦτο ἔχει ἐξάρτησιν πνευματικὴν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Εἶναι παρήγορον ὅτι μελετᾶται ἡ ἐπαναλειτουργία τῆς φιλάτης μου Ἀθωνιάδος ὑπὸ διεύθυνσιν Ἐπισκόπου, ὡς εἶδον εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῶν Πατριαρχείων. Ἡ δὲ ἐξαγγελία τῆς δωρεᾶς Μετοχίου ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ τοῦ Ἁγίου Ὄρους διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ πλήρωσιν τῶν ἱερῶν σκοπῶν του ὑπὸ τῆς Στῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας κατὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐπίσκεψίν της, θὰ ἀπετέλῃ θεῖαν οἰκονομίαν ἢ πραγματοποιήσις του ἐν τῷ ἔγγυς μέλλοντι.

Πάντως διαβλέπομεν τὸν κίνδυνον σκληρᾶς δοκιμασίας τῆς Ἐκκλησίας μας ἐκ μέρους τῶν κρατούντων, οἵτινες ἀδιαφόρως πρὸς αὐτὴν ζῶντες δὲν παρακωλύουσι κακὰς εἰσηγήσεις τῶν μονίμων ἐκείνων συμβούλων των τῆς ἀνωτέρας οἰκονομικῆς ἱεραρχίας τῶν ἀποτελούντων τὸ ὑπὲρ Κράτος. Διὸ ἠρπάγησαν, ἐρευστοποιήθησαν καὶ ἐξεμηδενίσθησαν ἑκατομμύρια στρεμμάτων ἐκτάσεις, οἰκόπεδα γύρω τῶν Ἀθηνῶν ληστευθέντα ἀνυπολόγιστου ἀξίας καὶ νῦν ἀφαιροῦσι τὴν τελευταίαν οἰκονομικὴν ἱκμάδα, ἵνα κατόπιν λακτίσωσι ταύτην, διότι αὕτη ῥιφθεῖσα εἰς τὸ πῦρ τῆς Ἐθνικῆς δοκιμασίας δέχεται ἀγνωμοσύνην.

Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία διατηροῦσα τεραστίας περιουσίας, οἰκονομικοὺς ὀργανισμούς, Ἐταιρείας κινεῖται ἐλευθέρως διὰ τῶν παντοίων μέσων καὶ οὐδὲ κἄν ἡ περιουσία της θίγεται. Εἰς αὐτὸ τὸ Κράτος μας διατηρεῖ τεραστίαν περιουσίαν καὶ πο-

λυάριθμα Σχολεία ἀπὸ Κρήτης μέχρι Β. Ἑλλάδος διὰ τῶν τε-
ρασιῶν της οἰκονομικῶν πόρων. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία
καταλιποῦσα τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν σύρεται δεσμία ὕπισθεν τῶν
φορῶν τῆς κοινῆς εἰμαρμένης τῶν κρατούντων μὴ δημιουργοῦ-
σα τοὺς ἱκανοὺς ἐκείνους ἡγέτας ἐπὶ τῆς ἀδαμαντίνης βάσεως
τοῦ Μοναχικοῦ Ἰδεώδους. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀπαίτησις πολλῶν
ἐγγάμων Θεολόγων νὰ ἐπισκοποιοιθῶσι, ἀφοῦ καὶ οἱ ἄγαμοι
δὲν παραλλάσσωσι τῆς ζωῆς τούτων καὶ μὴ εἰδότες τὰ καθ' ἑαυ-
τούς, ὡς οἱ Βασιλῆιοι, Γρηγόριοι καὶ οἱ Χρυσόστομοι, οἵτινες
μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὴν κατὰ κόσμον μόρφωσιν ἐτελειοῦντο κατ'
ἀρετὴν ἐν ταῖς ἐρήμοις πλησίον τῶν ἀγραμμάτων μοναχῶν ἀλ-
λὰ ἁγίων.

Σήμερον οἱ πλεῖστοι τῶν ἡγητόρων ἱκανοὶ κατὰ τὰς γνώ-
σεις τοῦ Κόσμου, κοσμικῶς ἐνδυσάμενοι τὴν ἐπίπλαστον ἡθοιοπι-
ῖαν ἀρέσκονται εἰς τὴν ἄμεπτον ὡς ἀπὸ θεάτρου ἀπαγγελίαν μὴ
ἐμπνέοντες ἀγιωσύνην διὰ τῆς μυστικοπαθοῦς καὶ κατανυκτικῆς
ἐμφανίσεως ἐπὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Μ. δράματος τοῦ Σωτήρος.
Καὶ τοῦτο διότι στεροῦνται τῆς Μοναχικῆς ζωῆς. Ὅθεν πιστεύ-
ομεν καὶ κηρύττομεν ὅτι μόνον μὲ ἴδρυσιν Μοναχικῶν Ταγμά-
των καὶ μὲ ἡγήτορας λάτρας τοῦ Μοναχικοῦ Ἰδεώδους θὰ ἀνορθωθῇ ἡ Ἐκκλησία.

Ν. Ξ. ΚΑΡΑΠΑΣ

Θεολόγος Καθηγητῆς Γυμνασίου Κύμης

ΓΝΩΜΙΚΑ ΟΣΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Ἐκεῖνος ὅστις λέγει ἐν ἑαυτῷ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὅτι σήμερον
μόνον θὰ παραμείνω εἰς τὸν κόσμον, οὐδέποτε θ' ἀμαρτήσῃ, ὁ δὲ προ-
σοδοκῶν νὰ ζῆσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον θὰ συνδεθῇ μὲ πολλὰς ἀμαρτίας.

Ἄββὰ Ἡσαΐου

Ὅστις ἐτοιμάζεται νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν Θεὸν δι' ὅλα τὰ ἔργα
ἅτινα διέπραξε, ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ νὰ καθαρίσῃ ὁλόκληρον τὴν ὁδὸν
αὐτοῦ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας.

Ἰδίου

Καθ' ἐκάστην ἡμέραν πρὶν ἀποφασίσῃς νὰ ἐκτελέσῃς κἄτι, σκέψου
ποῦ εὐρίσκεισαι καὶ ποῦ πρόκειται ν' ἀπέλθῃς μετὰ τὸν θάνατον ὅστις
ὀπωσδήποτε θὰ ἔλθῃ.

Ἰδίου

Πάντα τὰ ἔργα τῆς ματαιότητος καταλήγουν εἰς τὴν ἀφάνειαν.

Ὅσ. Ἐφραίμ τοῦ Σύρου

Ὅπως τὸ φῶς φωτίζει ἐν σκοτεινὸν μέρος, οὕτω καὶ ὁ φόβος τοῦ
Θεοῦ ὅταν ἐπισκεφθῇ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, φωτίζει αὐτὸν καὶ
τοῦ διδάσκει ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

Ἄββὰ Ἰακώβου

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ

Τὸ ἰδεώδες πρόσωπον τῆς μοναχικῆς ὀργανώσεως ὑπὸ κοινὸν τύπον, παριστάμενος ἐνώπιον ἀγγέλου δεικνύοντος αὐτῷ τὴν ἀμφίεσιν καὶ τὸ σχῆμα ὅπερ ἔδει ν' ἀκολουθήσουν οἱ μοναχοί.

Τοιχογραφία τῆς Ἱ. Κοινοβ. Μονῆς τοῦ Ἁγ. Παύλου ἐν τῷ ἀρχαίῳ παρεκκλησίῳ αὐτῆς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου.

Η ΙΕΡΑ ΚΑΙ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΑΡΧΙΜ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ
ΚΑΘΗΓΟΥΜ. Ι. ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΠΑΥΛΟΥ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀφοῦ δὲ διὰ τῆς ὁμολογίας ἡμῶν ταύτης ὁ ἱερεὺς βεβαιωθῆ περὶ τῆς ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν πλήρους καὶ τελείας ἀφοσιώσεως, τότε τοὺς μὲν πιστοὺς παρακινεῖ, ἵνα ἀναπέμψωσι τὰς δεούσας δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, λέγων. «Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ»· αὐτὸς ἄρχεται εὐθύς τῆς ἱερουργίας τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας. Τότε ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν, ψάλλει ὡς ἀπὸ προσώπου πάντων τῶν πιστῶν, τὸν ὕμνον τοῦτον· «Ἄξιον καὶ δίκαιον ἔστί, προσκυνεῖν Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον».

Τούτου δὲ τοῦ ὕμνου ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς δοξάζει τὴν ἄπειρον τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητα, ἀπαριθμῶν τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἔργα καὶ εὐχαριστεῖ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα διὰ τὰς ἀπείρους καὶ ἀνεκδιηγήτους εὐεργεσίας, γνωστὰς καὶ ἀγνώστους, φανεράς καὶ ἀφανεῖς, τὰς ὁποίας ἔδειξε καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ ἀπολυτρώσεως ἡμῶν πρόνοιαν καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν εὐδοκεῖ καὶ καταξιοῖ νὰ δέχεται ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἱερουργούντων, καίτοι παρεστήκασιν αὐτῷ χιλιάδες Ἄρχαγγέλων καὶ μυριάδες ἀγγέλων, τὰ ἑξαπτέρυγα, πολυόμματα, μετάρσια καὶ πτερωτὰ Χερουβὶμ καὶ Σεραφίμ. Ἐπειτα δὲ μὴ δυνάμενος οὕτως εἰπεῖν, δι' ἀπορίαν ἀνθρωπίνων λόγων ν' ἀποδώσῃ τὸ προσήκοντα εἰς τὸν Θεὸν αἶνον ἀπομιμεῖται καὶ αὐτὸς τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐκεῖνα τάγματα καὶ εἰς ἐπήκοον ὅλης τῆς Ἐκκλησίας ἐκφωνεῖ ταῦτα. «Τὸν ἐπινίκειον ὕμνον ἄδοντα, βοῶντα, κεκραγότα καὶ λέγοντα». Αἱ λέξεις αὐταὶ οὐχὶ ἀπλῶς καὶ

ὡς ἔτυχεν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐτέθησαν, ἀλλ' ἀνάγονται εἰς τὰ τέσσαρα ἐκεῖνα ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐν ὄραματι ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ εἶδεν, ἐξεικονίζοντα συμβολικῶς τὸν ἄνθρωπον, τὸν λέοντα, τὸν μόσχον καὶ τὸν ἀετόν, ὡς τύπους τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν. Ἐκ τούτου λοιπὸν τὸ μὲν ἄδοντα ἀνάγεται εἰς τὸν ἀετόν, τὸ δὲ βοῶντα εἰς τὸν μόσχον, τὸ κεκραγότα εἰς τὸν λέοντα καὶ τὸ λέγοντα εἰς τὸν ἄνθρωπον,

Τούτων ἐκφωνουμένων τῶν λέξεων ὑπὸ τοῦ ἱερέως ὁ διάκονος ἐφάπτεται διὰ τοῦ ἀστερίσκου σταυροειδῶς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ δισκαρίου. Τοῦτο δὲ σημαίνει ὅχι μόνον, ὅτι τὰ τέσσαρα συμβολικὰ ἐκεῖνα, ζῶα, κατὰ τὴν ἱεράν τοῦ θεολόγου Ἰωάννου ἀποκάλυψιν, δοξολογοῦσιν ἀδιαλείπτως τὸν Θεὸν προσάδοντα τὸν ὕμνον τοῦτον. «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος, ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος», ἀλλ' ὅτι καὶ εἰς τὰ τετραπέρατα τῆς οἰκουμένης αἰνεῖται καὶ δοξάζεται ὁ ἐν Τριάδι ὁμοούσιος Θεὸς κηρυχθεὶς καὶ πιστωθεὶς πανταχοῦ τῆς γῆς διὰ τῶν τεσσάρων ἱερῶν Εὐαγγελίων. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας οἱ ἐν τῷ θείῳ ναῶ προσευχόμενοι πιστοὶ ἐξεικονίζομεν μυστικῶς τὰ Σεραφίμ, ἅτινα ἀσιγήτως δοξολογοῦσι τὸν Κύριον τῆς δόξης, διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην τοῦ ἱερέως ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς διὰ τῶν ψαλτῶν, ὡς ἐν οὐρανῷ, τὸν ἐπινίκιον ἐκεῖνον ὕμνον, τὸν ὁποῖον ἤκουσεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας ὑπὸ τῶν Σεραφίμ. «Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου». Ἐπισυνάπτοντες εἰς ταῦτα καὶ τὸν ὕμνον ὃν ἔψαλλον οἱ παῖδες τῶν ἑβραίων, ὑποδεχόμενοι μετὰ βαΐων καὶ κλάδων τὸν Ἰησοῦν, ἐρχόμενον ἐν θριάμβῳ πρὸ τῶν παθῶν εἰς Ἱερουσαλήμ, κράζοντες, «Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὡσαννὰ ὃ ἐν τοῖς ὑψίστοις». Ἡ μὲν λέξις ὡσαννὰ σημαίνει ἐνταῦθα δοξολογίαν, αἶνον καὶ ὕμνον, ἡ δὲ ἔνωσις τῶν δύο τούτων ὕμνων, ἦτοι τοῦ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἐν οὐρανοῖς προσαδομένου καὶ τοῦ ὑπὸ τῶν παίδων ἐπὶ τῆς γῆς ψαλλέντος, σημαίνει συμβολικῶς τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γενομένην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔνωσιν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

Ψαλλομένου τοῦ ἐπινικίου ὕμνου ὑπὸ τῶν ψαλτῶν, ὁ ἱε-

ρεὺς πρὸ τῆς ἁγίας Τραπέζης δοξολογεῖ καὶ αὐτὸς μυστικῶς μετὰ τῶν ἐπουρανίων θείων δυνάμεων τὸν ἅγιον καὶ Πανάγιον ἐν Ἑριάδι Θεὸν καὶ εὐχαριστεῖ αὐτὸν διὰ τὴν ἐπὶ γῆς ἀποστολὴν τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλλυται, ἀλλ' ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐπειτα μνημονεύων τοῦ τελευταίου ἐκείνου δείπνου τὸ ὁποῖον ἐτέλεσεν ὁ Κύριος μετὰ τῶν Ἀποστόλων πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκφωνεῖ εἰς ἐπήκοον πάντων, ἐκεῖνα τὰ ἴδια ἱερὰ λόγια, δι' ὧν ὁ Κύριος προσέφερε τὸ ἴδιον σῶμα καὶ αἷμα εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων. «Λάβετε φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ Σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλόμενον εἰς ἄφρασιν ἁμαρτιῶν». Καὶ κατόπιν εὐθύς ἐπιφέρει. «Πίετε ἕξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτο ἐστὶ τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον, εἰς ἄφρασιν ἁμαρτιῶν». Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐκπληροῦνται ἀκριβέστατα ἡ ἐντολὴ ἐκείνη, ἣν ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ Ἀποστόλους εἰπών. «Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν». Εἰς ἀμφοτέρας δὲ ταύτας τὰς ἐκφωνήσεις τοῦ ἱερέως, οἱ ψάλται ἀπαντῶσι μετὰ μέλους τὴν λέξιν, «Ἀμήν» δι' ἧς ἐπιβεβαιοῦσι καὶ ὁμολογοῦσιν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἀναμφισβήτητον τῶν λόγων τοῦ Σωτῆρος ἀλήθειαν.

Οἱ ἐν τῷ ναῷ δὲ εὐρισκόμενοι πιστοί, ἀκούοντες τὰς δύο ταύτας τοῦ ἱερέως ἐκφωνήσεις, πρῶτον μὲν ὀφείλουσι νὰ πιστεύωσιν ἀδιστακτικῶς ὅτι ὁ Κύριος, ὁ δὸς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἰς βρωσὴν καὶ πόσιν τὸ ἴδιον σῶμα καὶ αἷμα, αὐτὸς οὗτος καὶ νῦν ἀοράτως ἐν τῇ ἁγίᾳ Τραπέζῃ ἐτοιμάζει καὶ προτείνει διὰ τοῦ λειτουργοῦ αὐτοῦ εἰς πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας τὸ ἴδιον αὐτοῦ Σῶμα καὶ Αἷμα εἰς ἄφρασιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, δεύτερον δὲ ὀφείλουσι, νὰ ἐξετάζωσιν ἐπιμελῶς ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῶν καὶ νὰ ἐρευνῶσι μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὰ βάθη τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν, νὰ καθαρίσωσιν ἑαυτοὺς διὰ τῆς ἀληθοῦς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, ἵνα καταστήσωσιν οὕτως ἑαυτοὺς ἀξιόσους τοιαύτης προσκλήσεως καὶ μετόχους τῆς οὐρανίου καὶ σωτηριώδους ταύτης τροφῆς καὶ πόσεως.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἱερεὺς εἰς ἔνδειξιν εὐχαριστίας πρὸς τὸν φιλόνηθρον Θεόν, δι' ὅσα οὗτος ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρι τῆς παρούσης στιγμῆς πολλὰ καὶ ποικίλα ἀγαθὰ καὶ εὐεργετήματα, προσφέρει εἰς αὐτὸν ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ

αὐτὰ τὰ τίμια καὶ ἅγια δῶρα, τὰ ὅποια ἐκεῖνος παρέδωκεν ἡμῖν διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων, ἐκφωνῶν «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα», παρακινῶν συνάμα διὰ τούτων τῶν λόγων καὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ ναῷ πιστούς, ἵνα δοξολογήσωσι τὴν ἄπειρον τοῦ Θεοῦ μεγαλειότητα, εὐχαριστήσωσιν αὐτὸν καὶ καθικετεύσωσιν αὐτὸν διὰ πάντας καὶ διὰ πάντα. Διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην ψάλλεται ὁ κατανυκτικώτατος οὗτος ὕμνος. «Σὲ ὑμνοῦμεν, σὲ εὐλογοῦμεν, σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καὶ δεόμεθά σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν». Διὰ τούτου τοῦ ὕμνου ἐκφράζεται ἀπὸ μέρους παντὸς τοῦ περιεστῶτος Χριστιανικοῦ πληρώματος ἐγκάρδιος πρὸς τὸν Θεὸν αἴνεσις καὶ δοξολογία καὶ εὐχαριστία. Ἐν ταυτῷ δέ, κλίνοντες τὰ γόνατα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος καὶ προσπίπτοντες μετὰ φόβου πολλοῦ καὶ εὐλαβείας μεγάλης καὶ θερμῆς πίστεως καὶ κατανύξεως ἐνώπιον τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θυσιαζομένου, καθικετεύομεν αὐτόν, ὅπως γένηται πρὸς ἡμᾶς ἵλεως ἀναλόγως τῆς πίστεως, ἣν ἔχομεν πρὸς τὴν μεγίστην δύναμιν τῆς ἀναιμάκτου ταύτης θυσίας. Ἐν ὅσῳ δὲ ὁ ὕμνος οὗτος ψάλλεται, ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον τῆς ἁγίας Τραπέζης ἱστάμενος ἀνυψῶνων τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Θεὸν δέεται καὶ θερμῶς ἱκετεύει αὐτόν, ἵνα καταπέμψῃ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα τὸ πανάγιον αὐτοῦ Πνεῦμα. Ἐπικαλούμενος δὲ τὴν πανσθενουργὸν τοῦ Θεοῦ εὐλογίαν, εὐλογεῖ τρις σταυροειδῶς πρῶτον μὲ τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγων μετ' εὐλαβείας μεγάλης καὶ φόβου πολλοῦ «Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου». Εἶτα δὲ καὶ τὸ ἅγιον Ποτήριον ἐπιλέγων. «Τὸ δὲ ἐν τῷ Ποτηρίῳ τοῦτο τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου», ἀμέσως δὲ εὐλογεῖ ἀμφοτέρω τὰ ἅγια, λέγων. «Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ». Ἡ παροῦσα στιγμή εἶναι ἡ ὑψηλοτέρα καὶ ἁγιωτέρα στιγμή τῆς θείας λειτουργίας, διότι ὁ μέχρι τοῦδε κείμενος ἄρτος καὶ οἶνος ἀπλοῦς ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης μεταβάλλεται ἤδη κατ' οὐσίαν διὰ τῆς ἀοράτου καὶ μυστηριώδους ἐπιφοιτήσεως τοῦ παναγίου Πνεύματος εἰς ἀληθινὸν σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δηλαδή κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην γίνεται ἡ μετουσίωσις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς Σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ, ὁ ἱερεὺς ὑποκλίνων βαθέως τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ γόνατα

αὐτοῦ λέγει τὸ «Μνήσθητί μου, ἅγιε Δέσποτα, τοῦ ἁμαρτωλοῦ». Εὐχεται πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως ἡ μετάληψις τῶν θείων τούτων μυστηρίων γένηται τοῖς ἕξ αὐτῶν μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἰς βασιλείας Οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ μὴ εἰς κρίμα ἢ εἰς κατάκριμα.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέγα τῆς θείας εὐχαριστίας μυστήριον εἶναι ἡ μόνη ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν θυσία ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων ζώντων τε καὶ τεθνεώτων ὑπὲρ πάσης τῆς ἐν οὐρανῷ θριαμβεύουσης καὶ ἐπὶ γῆς ἀγωνιζομένης Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, διὰ τοῦτο ἀφ' οὗ ὁ Ἱερεὺς ἐκτελέσῃ τὸ μέγα τε καὶ φοβερὸν καὶ ἀκατάληπτον τοῦτο μυστήριον, καὶ τὴν κοσμοσωτήριον ταύτην μεγάλην τε καὶ Ἁγίαν προσφέρει θυσίαν, τότε ἐνώπιον αὐτῆς μνημονεύει πάντων τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσασμένων Προπατόρων, Πατέρων, Πατριαρχῶν, Ἀποστόλων, Κηρύκων. Εὐαγγελιστῶν, Μαρτύρων. Ὁμολογητῶν, Ἐγκρατευτῶν καὶ πάντων τῶν ἐν πίστει τετελειωμένων δικαίων. Τὸ δὲ γλυκύτατον ὄνομα τῆς Ἀειπαρθένου Θεοτόκου μνημονεύει μεγάλη τῆ φωνῇ εἰς ἐπήκοον πάντων, λέγων «Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας Ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας».

Τὸ γλυκιάτατον ὄνομα τῆς Κυρίας Θεοτόκου μνημονεύεται ἐκφώνως, ἵνα πάντες οἱ ἐν τῷ ναῷ προσευχόμενοι πιστοὶ συνενωθῶσι μετὰ τοῦ ἱερέως πρὸς ὕμνον καὶ δοξολογίαν αὐτῆς. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ψάλται, εὐθύς μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην τοῦ ἱερέως, ἀννυνοῦσι καὶ δοξάζουσιν αὐτήν, ψάλλοντες ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους τὸ τροπάριον τοῦτο. «Ἄξιον ἔστιν ὡς ἀληθῶς κ.λ.π.» ἢ ἕτερόν τι παρόμοιον κατὰ τὰς διαφορὰς ἑορτᾶς καὶ πανηγύρεις. Καθ' ὃν καιρὸν οἱ ψάλται τὸ «Ἄξιόν ἔστιν» ψάλλουσιν, ὁ ἱερεὺς κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐπεύχεται μυστικῶς καὶ μνημονεύει τῶν ἁγίων τὰ ὀνόματα, οὐχὶ ὅτι οἱ ἅγιοι ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν εὐχῶν ἡμῶν καὶ δεήσεων, ἀλλ' ἵνα τὸν πολυέλεον Θεὸν εὐχαριστήσῃ διὰ τὰ ἄπειρα ἑλέη καὶ τοὺς οἰκτιρισμούς, οὓς αὐτὸς ἔχαρίσατο αὐτοῖς, συνάμα δέ, ἵνα καθικετεύσῃ τὸν Θεὸν διὰ τῶν πρεσβειῶν καὶ τῶν ἁγίων αὐτῶν εὐχῶν, νὰ ἐπισκεφθῇ ἡμᾶς καὶ νὰ χύσῃ τὸ ἔλεος τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος καὶ εὐσπλα-

χρίας εἰς πάντας ἡμᾶς, οἵτινες ἔχομεν μεγίστην καὶ ἀπαραίτητον αὐτοῦ ἀνάγκην. Διὰ τοῦτο εὐθύς μετὰ τὸ μνημόσυνον τῶν δεδοξασμένων τούτων τοῦ Θεοῦ ἁγίων, λέγει ὁ ἱερεὺς ταῦτα. «Ὡν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς, ὁ Θεός, καὶ μνήσθητι πάντων τῶν κεκοιμημένων ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου, καὶ ἀνάπαυσον αὐτοὺς ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου». Μετὰ δὲ ταῦτα εὐχεται ὁ ἱερεὺς ὑπὲρ πάσης τῆς οἰκουμένης, ὑπὲρ τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ πάντων τῶν ἱερῶν αὐτῆς λειτουργῶν, ὑπὲρ τῶν ἐν ἀγνεΐᾳ καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων, καὶ ὑπὲρ τῶν φιλοχρίστων Βασιλέων, δεόμενος θερμῶς ὑπὲρ αὐτῶν μὲν, εἰρηνικὸν τὸ Βασίλειον, ὑπὲρ ἡμῶν δέ, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι διέλθωμεν.

Μετὰ δὲ τὸ μνημόσυνον τοῦτο ὁ ἱερεὺς διὰ τῆς ἐκφωνήσεως «ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν» δέεται καὶ παρακαλεῖ γεγонуῖα τῇ φωνῇ εἰς ἐπήκοον πάντων, ὅπως ὁ Θεὸς διαφυλάτῃ καὶ τὸν πνευματικὸν ἡμῶν ἀρχηγὸν ὑγιᾶ καὶ μακρόβιον εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῷ ἱερῶν καθηκόντων, εἰς ἀκριβῆ τήρησιν τῆς ἐμπειπιστευμένης αὐτῷ Χριστιανικῆς πίστεως, καὶ πρὸς καθοδήγησιν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου εἰς νομὰς σωτηρίου. Ὁ ἱερεὺς δὲ ἐξακολουθεῖ μνημονεύων τῆς πόλεως ἢ τῆς Μονῆς ἐν ἣ παροικοῦμεν πάσης πόλεως καὶ χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς, τῶν πλεόντων, νοσοῦντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων, τῶν καλλιεργούντων καὶ καρποφορούντων ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Χριστοῦ, Ἐκκλησίαις, καὶ πάντων τῶν προνοούντων περὶ τῶν πτωχῶν καὶ εὐχεται ἐν θερμῇ κατανύξει καὶ πίστει πρὸς τὸν Κύριον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας πάντων αὐτῶν, καὶ ὅπως ἐξαποστείλῃ καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα εὐχεται μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον πάντων πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα καταξιώσῃ πάντας ἡμᾶς ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ δοξάζειν καὶ ἀνυμνεῖν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἀφοῦ δὲ ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν ἐπιβεβαιώσῃ τὴν εὐχὴν ταύτην διὰ τῆς ἐπιφωνήσεως, «Ἀμήν», τότε πλέον ὁ Ἱερεὺς, στρεφόμενος πρὸς τὸν λαὸν εὐλογεῖ αὐτόν, ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ

ἀοράτως παρισταμένου Θεοῦ, καὶ εὐχεται αὐτὸν πλούσια τὰ ἔλεη καὶ τὴν χάριν τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγων. «Καὶ ἔσται τὰ ἔλεη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ἡμῶν». Ὁ δὲ χορὸς τῶν ψαλτῶν, ἀντεπευχόμενος ἐπίσης καὶ εἰς αὐτὸν τὸ αὐτὸ παρὰ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἔλεος, ἀπαντᾷ ἀμέσως. «Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου».

Μετὰ ταῦτα ὁ διάκονος, ἐξερχόμενος τοῦ ἁγίου βήματος, ἀναπέμπει μεγαλοφώνως, ὡς ἀπὸ μέρους πάντων τῶν πιστῶν, ἔκτενῶς πρὸς τὸν Κύριον δεήσεις καὶ ἱκεσίας ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων καὶ ἁγιασθέντων τιμίων δώρων. Ὅπως ὁ φιλόανθρωπος Θεός, ὁ προσδεξάμενος αὐτὰ εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον, ἀντικαταπέμψη ἡμῖν τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ διαφυλάξη ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης καὶ ἐπιδαφιλεύσεται ἡμῖν πᾶν ὅ,τι ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαῖον διὰ τε τὴν παροῦσαν καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἔξαιρέτως δὲ τὴν ἐνότητά τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ εἰς ἐκάστην μὲν τῶν δεήσεων τοῦ διακόνου ὁ χορὸς ἀπαντᾷ τὸ «Κύριε ἔλεησον», εἰς ἐκάστην δὲ τῶν αἰτήσεων αὐτοῦ ἐκφωνεῖ τὸ «παράσχου Κύριε». Τοῦ διακόνου δεομένου, ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου παρακαλεῖ καὶ δέεται καὶ καθικετεύει τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν καὶ Δεσπότην ὑπὲρ πάντων ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν, ὅπως καταξιώσῃ ἡμᾶς νὰ κοινωνήσωμεν τῶν ἐπουρανίων καὶ φρικτῶν αὐτοῦ μυστηρίων τῆς προκειμένης ἱερᾶς καὶ πνευματικῆς τραπέζης, μετὰ καθαροῦ συνειδήτος, εἰς ἄφесιν ἁμαρτιῶν. εἰς συγχώρησιν πλημμελημάτων, εἰς Πνεύματος ἁγίου κοινωνίαν καὶ εἰς βασιλείας οὐρανῶν κληρονομίαν. Ἐπειδὴ δὲ εὐθύς μετὰ τοῦτο πάντες οἱ ἐν τῷ ναῷ παριστάμενοι πιστοὶ ὀφείλουσι μιᾷ φωνῇ καὶ καρδίᾳ ὡς τέκνα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Οὐρανίου Πατρὸς ν' ἀναπέμψωσι πρὸς τὸν Θεὸν τὴν οὐράνιον ἐκείνην προσευχήν, τὴν ὁποίαν ἐδίδαξεν ἡμᾶς αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ δὲ ἱερεὺς γνωρίζει ὅτι ἡμεῖς ὡς ἁμαρτωλοὶ εἴμεθα ἀνάξιοι νὰ ὀνομαζώμεθα ἀκατακρίτως οὐ μόνον ὑφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' οὐδὲ δοῦλοι τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς, διὰ τοῦτο γεωγυῖται, τῇ φωνῇ μετὰ τὸ πέρας τῶν αἰτήσεων τοῦ διακόνου, παρακαλεῖ καὶ καθικετεύει τὸν Θεὸν ἵνα μὴ κατακριθῶμεν διὰ τὴν

τόλμην, δι' ἧς τολμῶμεν νὰ ὀνομάζωμεν αὐτὸν πατέρα, λέγων, «καὶ καταξίωσον ἡμᾶς Δέσποτα μετὰ παρρησίας ἀκατακρίτως τολμᾶν ἐπικαλεῖσθαι σὲ τὸν Ἐπουράνιον Θεὸν πατέρα καὶ λέγειν». Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ταύτην τοῦ ἱερέως ἀμέσως ὡς ἀπὸ μέρους ὄλων τῶν ἐν τῷ ναῷ πιστῶν, ὁ προϊστάμενος ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως, καθαρῶς, εὐκρινῶς καὶ μετὰ προσοχῆς πολλῆς καὶ εὐλαβείας τὴν Κυριακὴν προσευχὴν, ἥτοι τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἀναγινωσκομένης δὲ τῆς Κυριακῆς ταύτης προσευχῆς ὀφείλομεν πάντες νὰ προσπίπτομεν νοερῶς, ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ Πατρός, καὶ μετ' εὐλαβοῦς προσοχῆς καὶ θερμῆς κατανύξεως, ἃς ἀναφέρωμεν πρὸς αὐτὸν τὰ αἰτήματά μας, ὅποταν δὲ πάλιν ἀκούσωμεν τὰς ἱερὰς ἀναφωνήσεις «πρόσχωμεν», καὶ «τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις», ἃς προσπέσωμεν νοερῶς ἐνώπιον τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ὡς αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦ ἁγίου πάθους αὐτοῦ, ἵνα ὁ μέγας Μεσίτης καὶ λυτρωτὴς ἡμῶν ἁγιάσῃ καὶ ἡμᾶς τῷ Θεῷ καὶ Παναγίῳ αὐτοῦ αἵματι, καὶ ποιήσῃ ἅξιους τῆς διαμονῆς ἐν τῇ κληρονομίᾳ τῶν ἁγίων. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ κοινωνικοῦ, τὸ ὅποῖον εἰκονίζει τὸ εὐλογημένον ἐκεῖνο Σάββατον, ἐν ᾧ ἀνεπαύσατο ὁ μέγας Κεκοιμημένος ἐν τῷ τάφῳ, ἃς προσδάμωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπτερωμένη τῇ διανοίᾳ ἐπὶ τῇ πνευματικῇ, ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῇ λυτρώσει ἡμῶν ἀπὸ τῶν αἰώνιων δεσμῶν, καὶ ἃς γονυπετήσωμεν εὐλαβῶς ἐνώπιον τοῦ Οὐρανοῦ Θρόνου τοῦ παντάνακτος Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ριφθέντες εἰς τὸ ἔδαφος μὴ σταθῶμεν μετὰ τῶν Ἀποστόλων, ὥστε λυπεῖσθαι μόνον καὶ κλαίειν, ἀλλὰ μετὰ τῶν Μυροφόρων ἃς ἐτοιμάσωμεν μύρα, καὶ πορευθῶμεν ἐπὶ τῷ μνημείῳ ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ ὅτι ὁ Ζωοδόχος τάφος ταχέως ἀπολύσει ἐκ τῶν νεκρῶν τὸν Μέγαν πρωτότοκον τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἀστραπόμορφος θεῖος Ἄγγελος ἀναγγελεῖ καινὴν ζωὴν ἐκ τοῦ μνήματος τοῦ Ζωοδότου. Μετὰ δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ κοινωνικοῦ, ἀνοίγεται εὐθύς τὸ κεκλεισμένον ἁγιαστήριον, τότε δὲ βλέπομεν αὐτὸ ἐκεῖνο ὅπερ ἐγένετο καὶ ἐν τῇ Ἀναστάσει τοῦ Σωτῆρος, τὸ ἀφαιρούμενον καταπέτασμα τῶν ἁγίων θυρῶν εἰκονίζει τὸν σεισμὸν τῆς γῆς, καὶ τὸν λίθον τὸν ἀποκυλισθέντα τῆς θύρας τοῦ μνημείου, αἱ ἀνοιγόμεναι ἅγαι θύραι δεικνύουσι καὶ διανοίξιν τοῦ ἁγίου μνήματος καὶ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ θεανθρώπου Σωτῆρος.

Ὁ δὲ διάκονος ὁ τὰς ἁγίας θύρας ἀνοίγων καὶ ἐπιφαινόμενος ἐν αὐταῖς, εἰκονίζει τὸν ἄγγελον τὸν ἐπὶ τοῦ μνήματος καθήμενον καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου εὐαγγελισάμενον. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν ἀνοιξιν τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ διάκονος ἐμφανίζεται μετὰ τῶν τιμίων δώρων ἐκφωνῶν, «Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε». Ὅταν δὲ τὴν ἐμφάνισιν ταύτην τῶν ἁγίων δώρων ἴδωμεν, τότε ὀφείλομεν νὰ συγκεντρώσωμεν ὅλον τὸ εὐλαβὲς ἡμῶν πνεῦμα, καὶ νὰ προσηλώσωμεν ὅλην τὴν ἱκετήριον ὄρασιν, καὶ μετὰ πίστεως θεομῆς καὶ καθαροῦ καὶ μετὰ συστολῆς καὶ φόβου Θεοῦ ἅς προσκυνήσωμεν τὴν μυστικὴν ταύτην ἐμφάνισιν, διότι αὕτη ἡ ἐμφάνισις, ἐστὶ ἐμφάνισις αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ ἁγία Ἐκκλησία τῶν πιστῶν διὰ μέσου τῶν ψαλτῶν προσαγορεύει οὕτως, «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν». Οὕτως ἡμεῖς ὑπαντιῶμεν τῷ Χριστῷ τῷ ἀναστάντι ἐκ τοῦ μνήματος, καθ' ὁμοίωσιν τῶν παιδῶν τῶν ἑβραίων, ὡς μεγάλῳ βασιλεῖ ἐξερχομένῳ τοῦ βασιλικοῦ θαλάμου. Ὁμολογοῦμεν αὐτοῦ τὴν Θεότητα καὶ τὸ νικητήριον κράτος ἐπὶ τοῦ θανάτου, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ πιστεύσαντος Ἀποστόλου Θωμᾶ, τοῦ εἰπόντος, «ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰωάν. κ. 28).

Ἀκολουθῶς ἐπιφαίνεται ὁ ἱερουργῶν, καὶ εὐλογεῖ τοὺς πιστοὺς λέγων «Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου». Οἱ παρεστῶτες ἀποκρίνονται αὐτῷ διὰ τοῦ ὕμνου. «Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἐλάβομεν πνεῦμα ἐπουράνιον εὗρομεν πίστιν ἀληθῆ ἀδιαίρετον Τριάδα προσκυνοῦντες, αὕτη γὰρ ἡμᾶς ἔσωσεν». Ἡ πρὸ τῶν ἁγίων πυλῶν ἐπαναλαμβανομένη τῶν ἱερουργούντων ἐμφάνισις σημαίνει τὴν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν πολλαπλὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πρὸς τοὺς ἁγίους Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους ἐμφάνισιν. Ἐν τῇ ἐκφερομένη ὑπὸ τοῦ ἱερέως εὐλογία παρέχεται τοῖς πιστοῖς εἰρήνη, ἣν ὁ Κύριος τοῖς Ἀποστόλοις μετέδωκε μετὰ τὴν κοσμοσωτήριον αὐτοῦ ἁγίαν Ἀνάστασιν.

Ἐπὶ τέλους ἐκ δευτέρου καὶ οἰονεῖ τελευταῖον ἐμφανίζεται τῷ λαῷ ὁ ἱερουργῶν μετὰ τῶν ἁγίων δώρων, εἰς σημεῖον τῆς ἐπιτοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, τελευταίας τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος Χριστοῦ ἐμφανίσεως, καὶ εὐλογῶν τὸν λαόν, ἀπέρχεται, τοῦτο

δὲ εἰκονίζει τὸν Χριστόν, χωριζόμενον ἀπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ μετὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐλογία ἀνερχόμενον εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Τὰ γεγονότα δὲ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διαζωγραφεῖ ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ὡς ἑξῆς. «Καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀναφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν». Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ἱερέως, «πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων», ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς πιστοὺς περὶ τε τῆς μετ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς διενεκοῦς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν χόρτι διαμονῆς καὶ περὶ τῆς αἰωνίου ἐν οὐρανοῖς ἐνδόξου αὐτοῦ βασιλείας καὶ ἀντικαθιστᾶ τὰ ῥήματα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἅτινα εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐν τῇ Ἀναλήψει αὐτοῦ, «ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». (Ματθ. κη' 20) Φανερόν δὲ εἶναι, ὅτι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι μετὰ σκιρτώσεως καρδίας καὶ εὐχαριστηρίων βλεμμάτων προέπεμπον τὸν Κύριον τῆς δόξης εἰς τὸν οὐρανόν καὶ κατέλιπον τὸ ὄρος τῶν ἑλαιῶν «μετὰ χαρᾶς μεγάλης» ἐπιστρέψαντες εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἡμεῖς δὲ οἱ πιστοὶ συμεριζόμεθα τὴν χαρὰν καὶ τὰ ἱερὰ αἰσθήματα αὐτῶν, καθ' ὃν καιρὸν ἀναπέμποντες τὴν τελευταίαν ἡμῶν λατρευτικὴν προσκύνησιν πρὸς τὰ ἅγια δῶρα, ἀνοίγωμεν τὸ στόμα αἰνοῦντες καὶ εὐχαριστοῦντες τὸν Κύριον, λέγοντες, «Πληρωθήτω τὸ στόμα ἡμῶν αἰνέσεώς σου Κύριε».

Ἴδου ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ἐν συντόμῳ ἢ ἔννοια τῶν ἱεροπραξιῶν τῆς θείας λειτουργίας ἐν αἷς ζωηρῶς καὶ καθαρῶς ἐξεικονίζεται πᾶσα ἡ ἐνδοξος διαμονὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τῆς ἁγίας Γεννήσεως αὐτοῦ, ἕως τῆς ἐνδόξου Ἀναλήψεως. Ὅθεν ἀποπερατώσαντες τὰς σκέψεις ἡμῶν περὶ τῆς ἀναιμάκτου θείας θυσίας, ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ ποιήσωμεν καὶ μίαν γενικὴν σύνοψιν τῆς μεγάλης ταύτης καὶ κοσμοσωτηρίου θυσίας.

Ἀγαπητοί, ἡ Ἱερὰ Λειτουργία εἶναι ἀληθῶς ὑψηλότερα καὶ ἁγιωτέρα πασῶν τῶν Χριστιανικῶν ἱλαστηρίων. τελετῶν. Ἡ πλοῦτος τῶν νοημάτων αὐτῆς εἶναι ἄπειρος καὶ ἀνεξιχνίαστος, τὸ ὕψος τῶν μυστηρίων της ἀκατάληπτον. οἱ δὲ πνευμα-

τικοὶ αὐτῆς θησαυροὶ ἀμέτρητοι καὶ ἀνεξάντλητοι. Ἡ Ἱερὰ Λειτουργία τὸν ἄνθρωπον οἶκον τοῦ Θεοῦ μεταβάλλει εἰς ἐπίγειον οὐρανόν, καὶ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ εὐλαβεῖς Χριστιανοὺς ποιεῖ ἐπιγείους Ἀγγέλους. Ἡ Ἱερὰ Λειτουργία ἰδρύει ἐν μέσῳ τῆς κοιλάδος τοῦ ματαίου τούτου κόσμου, τὸν πανευφρόσυτον καὶ ἀνεκλάλητον ἐκείνον θεῖον παράδεισον, καὶ παρέχει τῷ εὐσεβεῖ Χριστιανῷ μέσα δι' ὧν δύναται νὰ προαπογεύηται ἅπ' ἐντεῦθεν τὴν γλυκύτητα τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τῆς οὐρανόου βασιλείας. Ἡ θεία Λειτουργία πληροῖ οὐρανόου ζωῆς πᾶσαν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου, τελειοποιεῖ πάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις καὶ πάσας τὰς αἰσθήσεις. Φωτίζει τὸν νοῦν, καθαρίζει τὴν φαντασίαν, εὐθύνει καὶ συντρίβει τὴν καρδίαν, διότι διδάσκει τὴν προσευχὴν τὴν μετάνοιαν, τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην, καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Ἀγιάζει τέλος τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τοῦ εὐσεβοῦς καὶ εὐλαβοῦς Χριστιανοῦ, διότι καταξιοῖ αὐτὸν τῆς κοινωνίας τῶν θείων μυστηρίων, καὶ ποιεῖ αὐτὸν ζωοδόχον κατοικίαν αὐτοῦ τοῦ θεανθρώπου καὶ Παναγάρχου Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀγαπητοί, ὁπότεν εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ἅγιον ναόν, ἅς προσπέσωμεν μετ' εὐλαβοῦς προσκυνήσεως νοερῶς ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου καὶ ἐν εὐχαριστηρίοις εὐχαῖς ἅς δοξάσωμεν τὴν σοφωτάτην καὶ ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα, δι' ἣν οὐκ ἐγκατέλιπε τὸ ἐκπεσὸν ἀνθρώπινον γένος εἰς αἰώνιον ἀπώλειαν, ἀλλ' ἐλυτρώσατο φιλανθρώπως αὐτό, τῷ τιμίῳ αἵματι τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ὠδήγησεν εἰς τὴν μεγάλην οἰκίαν τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος καὶ δόξης. Ὅποτεν δὲ σταθῶμεν πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς κεχαριτωμένοι υἱοὶ τοῦ ὑψίστου ὡς τέκνα πιστὰ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἅς ἐνθυμηθῶμεν πρῶτον, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα πρῶτον ἐθνικοί, ξένοι τῆς ἀληθοῦς θεοφανείας καὶ λατρείας, νῦν δὲ χάριτι θείᾳ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν. Ἄλλ' ἐν τούτοις ἅς συλλογισθῶμεν καὶ ταῦτα, ἄξιως ἄρα γε καὶ ὡς πρέπει εὐρισκόμεθα ἐν τῷ ἁγίῳ ναῷ τοῦ Κυρίου; Δοξάζομεν διὰ τῶν ἀρετῶν ἡμῶν, τὸν ἐκ σκότους ἡμᾶς καλέσαντα εἰς τὸ θαυμαστὸν καὶ ἀληθὲς αὐτοῦ φῶς; ἢ τοῦναντίον μόνον, «τὴν μόρφωσιν τῆς Χριστιανικῆς εὐσεβείας φερόμεν, ἀνοούμενοι τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς δύναμιν;» (Β' Τιμοθ. γ' 5).

(συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)

“ ΜΕΤΑΝΟΕΙΤΕ ”,

Ἐπ' τῶν αἰώνων τῇ βαθεῖᾳ σιγῇ, τοῦ Βαπτιστῆ
ἢ δυνατῆ, μεσ' τῇ ῥοῇ τοῦ χρόνου ὡς τὰ τώρα,
ἐλεγκτική, σὰν ἀστραπή πυρὴ, συρρίζει ἢ φωνῇ
μετανοεῖτε οἱ λαοὶ θείας ὀργῆς ἤγγικ' ἢ ὤρα.

—ο—

Μετανοεῖτε οἱ θνητοί, καὶ τὰς ὁδοὺς σας
ἴσιες χαράξτε στὸ Θεὸ καὶ στοὺς ἀνθρώπους,
ἔρθά τὰ μάτια σας νὰ βλέπουν, καὶ ὁ νοῦς σας
στὸν οὐρανὸ τὸ γαλανὸ καὶ στοὺς αὐλοὺς τόπους.

—ο—

Μετανοεῖτε· σὰς καλῶ σὲ ἔργα καρποφόρα
νά, ἢ ἀξίνη πρὸς τοῦ δένδρου σας τῇ ῥίζα κεῖται
τ' ἄνθια, τὰ φύλλα. οἱ καρποὶ νὰ γίνουν φωτοβόλα
γιατ' ὁ Χριστὸς γιὰ σὰς πονεῖ, μωροὶ μετανοεῖτε.

—ο—

Εὐπνᾶτε, “Ἥλιος μεσ' τὸν ὄρθρο σας προβάλλει
καὶ στὰ σκοτάδια τῆς ἀγνοίας σας, θεῖα Ἡώς,
φυχές, ἐλάτε οἱ δειλὲς Χριστοῦ στ' ἅγια κάλλη
νά βαπτισθῆτε καὶ νὰ λάμπετε μὲ πνεῦμα καὶ μὲ φῶς.

—ο—

Μετανοεῖτε· τὸ ψωμί ποῦ τρώτε σεῖς τοῦ πόνου,
ὑποκριταί, ἁμαρτωλοί, Ἄσωτοι καὶ Τελῶνες,
ὅσοι φονεῖς μ' αἷμα χωρὶς, λησταί, πνέετε φόνου,
Καϊάφες Ἄνες, Βαραβάδες. οἱ Δημάδες καὶ οἱ πόρνες.

—ο—

Τὰ κρίματά σας τὰ βουβά ξεράστε καὶ θολά
καὶ τῶν ματιῶν σας ἢ πηγὴ ῥύπο νὰ μὴν ἀφίση
καὶ ὁ Πατέρας στήν ὁδὸ θεὸ νᾶρθῃ, στοργικὰ
τ' ἀγνά σας χεῖλη—ἁμαρτωλοὶ—γλυκὰ νὰ σὰς φιλήσῃ.

—ο—

Καὶ δαχτυλίδι λαμπερὸ στὰ χέρια πᾶ τὰ καθαρὰ
θὰ σὰς φορέση, καὶ στολὴ δλόφωτη, χρυσὴ τὴν πρώτη,
—ἁμαρτωλοὶ—παιδιὰ ἀγνά Θεοῦ, ὦρατ' ἀγαπητὰ
σὰν ἀετοῦ θὰ ἐξανθῆσ' ἢ γηρασμένη σας ψυχὴ κι' ἢ νειότη.

ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

6 - 2 - 1952

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Χριστός 'Ανάστη

Με χαρὰν μεγάλην καὶ λαμπρότητα ἐξαιρετικὴν ἡ ποτνία ἡμῶν μήτηρ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάζει καὶ πανηγυρίζει τὴν «Λαμπρὴν» ὡς λέγει ὁ λαός, «ἐορτὴν δὲ τῶν ἐορτῶν καὶ πανήγυριν τῶν πανηγύρεων», ὡς ἀποκαλεῖ τὴν λαμπροφόρον τοῦ Κυρίου Ἀνάστασιν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας ὑμνογράφος καὶ πατὴρ τῆς συστηματικῆς Θεολογίας. Δεδικαιολογημένη δὲ ἡ χαρὰ αὐτῆ· διότι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ, ὡς λέγει Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, τὸ σύσημον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τρανὴν ἀπόδειξιν τῆς Θεότητος Αὐτοῦ, τῆς ἰδικῆς μας ἀναστάσεως καὶ τῆς ὀριστικῆς κατὰ τοῦ θανάτου νίκης. Διὰ τῆς ἀναστάσεως ἐλάβομεν γνῶσιν, ὅτι ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς ἡ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν προσφερθεῖσα θυσία τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ὅτι κατέστημεν ἀπὸ τέκνα ὀργῆς «οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ» καὶ τέκνα αὐτοῦ ἀγαπητά.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὰ αἷτια τῆς χαρᾶς διὰ τὸ ὑπερφύεσ τοῦτο θαῦμα τοῦ Κυρίου, δι' οὗ «πάντα πεπλήρωται φωτὸς οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια». «Ποιὰ μέρα ἔχει τῆ χάρι σου, ὦ ἡμερῶν καμάρι, ποιὰ ἐορτὴ τῆ δόξα σου, ποιὰ τῆ δικῆ σου χάρι;» λέγει ὁ Βερύτης.

Ἡ Ἀνάστασις ὁμως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γεννᾷ εἰς ἡμᾶς τὴν ὑποχρέωσιν «ἵνα ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» ὡς λέγει ὁ Ἀπόστ. Παῦλος. Πρέπει νὰ γίνωμεν Χριστιανοὶ ἐν ἐπιγνώσει, παιδιὰ τοῦ Χριστοῦ ἀληθῆ, νὰ μορφώσωμεν τὸν Χριστὸν ἐν ἡμῖν, ἀφοῦ ἐορτάζομεν «ἄλλης βιοτῆς τῆς αἰωνίου ἀπαρχῆν» ὡς ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας.

Ἔργον τῆς πίστεως

Ἡ 25ῃ Μαρτίου δὲν ἀποτελεῖ μόνον τὸ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τὸ θεμέλιον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας. «Εἶναι ἡ ἐορτὴ τῆς πίστεως καὶ τῆς λευτεριᾶς» ὡς λέγει ὁ ἀείμνηστος ῥαψωδὸς τῆς Χριστιανικῆς νεότητος Βερύτης. Τὸ μέγα δὲ τοῦτο ἔργον ἔργον καρπὸς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, διότι πρῶτον «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἀγία» ἠγωνίσθησαν οἱ πολεμισταὶ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ εἶτα διὰ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία. Ἐχοντες δὲ ὡς

μόνον ἐφόδιον τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἀσπλοι ὄντες εἰς ὕλικά μεσα, κατενίκησαν, μαχόμενοι ἐπὶ δεκαετίαν κατὰ ὑπερτέρων ἀντιπάλων, κραταίαν Αὐτοκρατορίαν, Ἡ μεγάλη αὐτῶν πίστις καὶ εὐσέβεια ἀντικατωπτρίζετο εἰς τὸν βίον καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν. Οὕτως ὁ Κανάρης ἀναχωρῶν πρὸς πυρπόλησιν τῆς Τουρκ. ναυαρχίδος μεταλαμβάνει τῶν ἀχράντων μυστηρίων· λιβανίζει δὲ τὸ πυρπολικὸν καὶ προτοῦ θέσει τὸ πῦρ ἀναφωνεῖ, ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, τὸ «ἐν τούτῳ νίκη». Παρόμοια πράττει ὁ Παπανικολῆς κλπ. Ὁ Κολοκοτρώνης εἰς διάγγελμα αὐτοῦ μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου λέγει: «Παιδιά μου, τοῦτες οἱ ἡμέρες 12 καὶ 13 τοῦ Μῆθ θὰ δοξάζονται στοὺς αἰῶνες, ἐν ὧσφ τὸ γένος μας στέκει, γιατί εἶναι ἡ λευτεργιὰ τῆς πατρίδος μας. Εἶναι καὶ ἡ νίκη τοῦ Θεοῦ καὶ πρέπει νὰ τίς νηστεύουμε τοῦτες τίς ἡμέρες». Εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐθνικὴν ἐξέγερσιν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, δὲν ἔμεινεν ἀμέτοχος καὶ ὁ ἱερός ἡμῶν τόπος, ἀφοῦ ὁ ἀγὼν ἦτο ὑπὲρ Χριστοῦ. Οἱ ἐνταῦθα θεαρέστως ἀσκούμενοι εἰς τὸ ἀγγελικῶς ζῆν, ἰδόντες ἀκτινοβόλον Σταυρὸν ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς λέγει ὁ Γερμανὸς ἱστορικὸς Μέντελσων, (ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, μετάφρ. Ἄγγ. Βλάχου σελ. 282) ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἐν Χαλκιδικῇ ἐπαναστατήσαντος Ἐμμ. Παπᾶ καὶ δισχίλιοι Μοναχοὶ ἐπολέμησαν ἐναντίον τῶν ἐν Χαλκῇ Τουρκικῶν στρατευμάτων τοῦ Χασάν - Ἀγᾶ καὶ Τσιρίμπαση· ποικιλοτρόπως δὲ ἐνίσχυσαν τὸν ἀγῶνα καί, παρὰ τὰ θέσμια αὐτῶν, χρείας οὔσης, πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν, ἐδέχθησαν ἕξ χιλιάδας γυναικόπαιδα μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κασσάνδρας εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐπὶ μακρόν. Εἶναι καὶ τοῦτο μία τῶν πολλῶν ὑπηρεσιῶν πρὸς τὸ Ἔθνος τῶν Μοναχῶν.

Ἔργον τῆς πίστεως λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις.

Ἄσεβεῖς περικοπαὶ

Πολλάκις εὐρεθέντες ἔξω τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τόπου καὶ ἐκκλησιασθέντες εἰς ἱεροὺς Ναοὺς τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Κράτους, μετὰ πολλῆς τῆς λύπης παρετηρήσαμεν, ὅτι κατὰ τὴν τέλει τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Λειτουργίας ὑπὸ ἐνίων ἱεροψαλτῶν καὶ εὐλαβεστάτων ἱερέων παραλείπονται πολλὰ ἐκ τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθροῦ ὡς ὁ ἄμωμος, ἡ λιτὴ, καθίσματα ἢ ἀναγιγνώσκονται τροχάδην, Ἄπο δὲ τῆς θείας Λειτουργίας παραλείπονται αἱ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου αἰτήσεις καὶ εὐχαὶ μέχρι τῆς ἐκφωνήσεως «ὅπως ὑπὸ τοῦ Κράτους Σου...» ὡς καὶ αἱ πλείεσται τῶν μετὰ τὴν καθηγίαισιν τῶν Τιμίων Δώρων αἰτήσεις.

Κατὰ τὴν τέλει τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἁγιασμοῦ, ἣν παρηκολούθησαμεν, παρελήφθη ὀλοκλήρως ὁ Κανὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτότου καὶ πολλὰ ἄλλα. Κατὰ τὴν τέλει τοῦ ἔσπερινου δὲν ἀνεγνώσθη οὔτε ἡ ἐννάτη ὥρα οὔτε τὸ καθίσμα τοῦ Ψαλτηρίου. Αἱ ἀντικανονικαὶ

καὶ σκανδαλώδεις αὐταὶ περικοπαὶ ἀποτελοῦσιν οὐ μόνον ἀσέβειαν ἀλλὰ καὶ παραποίησιν, ἀλλοίωσιν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἅς, οἱ Πνεύματι ἀγίῳ ἀγόμενοι θεῖοι Πατέρες, συντάξαντες ἐκκληροδότησαν ἡμῖν. Ὡς ἐν τοῖς κειμένοις τῶν κλασσικῶν τῆς ἀρχαιότητος συγγραφέων ἀπαγορεύεται πᾶσα περικοπή, κατὰ μείζονα λόγον ἀπαγορεύεται τὸ τοιοῦτον εἰς τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας. Οἱ ξένοι θαναμάζουσι τὴν κατανυκτικότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς λατρείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐνιοὶ ἐξ ἡμῶν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ὡς ἄλλοι προτεστάνται, παραποιοῦσι ταύτην. Ὁ Μ. Βασίλειος διὰ τῆς πρὸς τὸν ἱερέα περὶ τῆς θείας χάριτος ἐπιστολῆς αὐτοῦ (ιδεὶ Ἀ. Ἀλιβιζάτου οἱ Ἱ. Κανόνες ἐκδ. 1924 σελ. 406) ἀπαγορεύει τὸ τοιοῦτον λέγων: «Μὴ διὰ θεραπείαν ἀνθρώπινην ἐπισπεύσης τὰς εὐχὰς ἢ συντάμης».

Καινοτομῖαι

Σημεῖα τῶν καιρῶν καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας, ἦν διερχόμεθα, εἶναι, κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην, καὶ αἱ παρατηρούμεναι εἰς τινὰς, εὐτυχῶς ὀλιγαριθμούς κληρικοὺς καινοτομῖαι, συνιστάμεναι εἰς τὸ νὰ φέρωσι πολύχρωμα ζωστικά (ἀντεριά) καὶ τὴν κοπὴν τῆς κόμης καὶ τοῦ πώγωνος αὐτῶν. Αἱ καινοτομῖαι αὗται, αἱ μαρτυροῦσαι κοσμικὸν φρόνημα καὶ καλλωπιστικὰς τάσεις, ἅς ἀποδοκιμάζει ἀκόμη καὶ ὁ Ἰσοκράτης γράφων πρὸς Δημόνικον καὶ ἀπαγορεύει ὁ 96ος Κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκ. Συνόδου, ἀντίκεινται εἰς μακροῖον τῆς Ἐκκλησίας ἔθος, τὰ δὲ ἔθῃ ἔχουσι ὡς γνωστόν, τὴν αὐτὴν πρὸς τοὺς Κανόντας ἰσχύν, τὸ μέλαν τοῦ τῶν κληρικῶν ἐνδύματος, ὡς καὶ τὸ τρέφειν πώγωνα μαρτυρεῖται τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ Δ' μ. χ. αἰῶνος, πολὺ δὲ βραδύτερον, εἰ καὶ ἐνωρίτερον δὲν ἐλλείπουσι παραδείγματα, ἀναφαίνεται ἡ κόμη τῶν κληρικῶν. Δὲν εἶναι δογματικὰ τὰ τοιαῦτα λέγουσιν οἱ καλλωπισμοῖς ἐναβρυνόμενοι κληρικοί. Εἶναι ὅμως κανονικὰ καὶ ἠθικὰ καὶ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας πολιά, ἥτις μὴ τηρουμένη, λίαν σκανδαλίζει τοὺς πιστοὺς. Ὁ σκανδαλισμὸς οὗτος ἠνάγκασε τὴν εἰς τοιαῦτα πρὸς στιγμὴν ἐνδῶσασα Ῥωσικὴν Ἐκκλησίαν ν' ἀπολύσῃ κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1925 ἐγκύκλιον λέγουσαν, ὅτι «καὶ εἰς ζητήματα μὴ ἔχοντα σημασίαν δογματικὴν, ὡς ὁ πώγων ἢ κόμη... πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν συμπεριφορὰν μὴ σκανδαλίζουσαν τὸν λαόν. Πρέπει ὁ Κλῆρος ν' ἀναλαμβάνῃ θυσίας καὶ ἐπὶ μὴ ἀναγκαίων, ὅταν αὗται ἀποτελοῦν ὄρον ἐμπιστοσύνης τοῦ λαοῦ». Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν Ἰούλιον τοῦ 1918 ἀπεφάνθη ὅτι ἡ κοπὴ κόμης καὶ πώγωνος «εἶναι ἀνίθητος πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς Ἑλληνικῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας».

«Εἰ ἀνθρώποις ἤρεσκον Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην» (Γαλ. Α. 10) λέγει ὁ Ἀπόστ. Παῦλος. Καλλωπισμοὶ τῶν Χριστιανῶν καὶ δὴ τῶν Μοναχῶν καὶ Κληρικῶν εἶναι, ὡς λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος,

«ὁ τῆς ἀρετῆς Κόσμος» καὶ οὐχὶ τὰ σκανδαλώδη πολύχρωμα ἀντεριά καὶ ἡ κοπὴ κόμης καὶ πώγωνος· «τὸν ἔνδον, ἢ τὸν ἔξω ἄνθρωπον μᾶλλον κοσμεῖν ἀρεταῖς καὶ χρηστοῖς καὶ ἀμώμοις τοῖς ἤθεσι». (96ος Κανὼν Πενθέκτης).

Φωνὴ Λαοῦ

Δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐπανέλθωμεν καὶ αὖθις εἰς τὸ ἰδιόρρυθμον σύστημα τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ἐκ Χριστιανικῆς πρὸς αὐτὰς καὶ τὸν ἱερὸν ἡμῶν τόπον ἀγάπης κινούμενοι. Περὶ τῆς ἀντικανονικότητος καὶ φθοροποιοῦ δυνάμεως τοῦ συστήματος τούτου ἀρκετὰ ἐγράφησαν εἰς προηγούμενα τεύχη.

Καλὸν ὅμως θὰ ἦτο νὰ ἐγνώριζον οἱ ἰδιόρρυθμίται ἀδελφοί, τὴ φρονοῦν περὶ αὐτῶν οἱ ἔξω τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τόπου εὐσεβεῖς Χριστιανοί. Ἴδου δύο μαρτυρίαι.

Εἰς εὐσεβῆς Χριστιανὸς εἰς μέλλοντα νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Ἱερὰς Μονὰς τῷ ἔλεγε: «Σοῦ συνιστῶ τώρα ποὺ θὰ πᾶς στὸ Ἅγιον Ὄρος νὰ μὴ πᾶς στὰ ἰδιόρρυθμα Μοναστήρια, διότι ἐκεῖ οἱ Μοναχοὶ ζοῦν σὰν καὶ ἐμᾶς τοὺς κοσμικοὺς. Ἔχει καθέννας τὸ φαγητό του χωριστά, τὴν κουζίνα του, τὴν περιουσία του κλπ. ἀλλὰ νὰ πᾶς στὰ Κοινόβια. Ἐκεῖνα εἶναι πραγματικὰ Μοναστήρια».

Εἰς Ἀθηναϊκὴν Ἐφημερίδα τὸ ἰδιόρρυθμον ἔδωκε λαβεῖν νὰ ἀναγραφῶσιν ὑπὸ ἀπεσταλμένου αὐτῆς εἰς Ἅγιον Ὄρος ἀσύστατα πρᾶγματα διὰ τὸν ἱερὸν ἡμῶν τόπον καὶ τὸν Μοναχισμόν καθόλου, πρὸς σκανδαλισμὸν τῶν πιστῶν Χριστιανῶν καὶ δυσφήμησιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Πᾶν σχόλιον περιττὸν ἐκ τῆς φωνῆς ταύτης τοῦ λαοῦ. Πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ κατάστασις αὕτη πρὸς σκανδαλισμὸν τῶν πρὸς πνευματικὴν ὠφέλειαν ἐνταῦθα ἐρχομένων πιστῶν;

Ἄς μὴ θορυβούμεθα, μηδὲ νὰ στεναχωρούμεθα ὅταν μᾶς ἔρχονται πειρασμοί. Διότι ἐὰν ὁ χρυσοχόος γνωρίζῃ πόσον διάστημα πρέπει ν' ἀφίση τὸν χρυσὸν εἰς τὴν φωτιὰν καὶ τότε πρέπει νὰ τὸν ἀποσύρῃ ἵνα μὴ ἐκ τῆς περαιτέρω παραμονῆς ἐν αὐτῇ φθαρῇ καὶ καταστραφῇ, πολὺ περισσότερον ὁ Θεὸς γνωρίζει τοῦτο καὶ ὅταν ἴδῃ ὅτι ἐγείναμεν καθαρώτεροι ἐκ τῶν πειρασμῶν τότε μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τοὺς διαφοροὺς πειρασμοὺς ὥστε νὰ μὴ παρασυρθῶμεν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν κακῶν καὶ καταπέσωμεν εἰς αὐτά. Ἄς μὴν ἀδυμονῶμεν λοιπόν, μηδὲ νὰ μικροψυχῶμεν, ὡσάκις μᾶς συμβῇ τι κακὸν ἀπροσδόκητον· ἀλλ' ἄς ἀναθέωμεν εἰς τὸν γνωρίζοντα ταῦτα μετ' ἀκριβείας ὅστις διὰ τῶν δοκιμασιῶν καθαρίζει ὡς διὰ πυρός, τὴν ψυχὴν μας, καθότι πρὸς τὸ συμφέρον μας τοῦτο πράττει καὶ πρὸς ὠφέλειαν.

Ἁγίου Ἰωάν. Χρυσοστόμου

ΧΡΟΝΙΚΑ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Διοίκησις Ἀγ. Ὁρους. Δι' ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν παρεκλήθη τοῦτο ὅπως ζητήσῃ παρὰ τοῦ τοιούτου τῆς Γεωργίας ἵνα σταλῇ εἰς Ἅγιον Ὄρος μεταβατικὸν γεωργικὸν συνεργεῖον μὲ ἓνα γεωπόνον καὶ διδάξῃ τοὺς μοναχοὺς συγχρονισμένας ἐπιστημονικὰς μεθόδους κλαδεύματος καὶ ἐμβολισμοῦ τῶν ἐλαιοδένδρων καὶ διαφόρων ἄλλων καρποφόρων δένδρων, ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων καὶ ἀσθενειῶν, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων ἐπέρχονται σημαντικαὶ ζημίαι εἰς τὴν παραγωγὴν,

— Δι' ἐτέρου ἐγγράφου πρὸς τὴν Ἱ. Κοινότητα ἐζητήθη ἵνα εἰδοποιηθῶσιν αἱ Ἱ. Μοναὶ καὶ ἀποστείλωσιν εἰς αὐτὴν ἀντίγραφα τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῶν Κανονισμῶν καὶ καταστάσεις τῶν ἐν αὐταῖς μοναζόντων μοναχῶν καὶ δοκίμων.

Ἰερὰ Κοινότης. Δι' ἀποφάσεως ἐνεκρίθη ἡ ἐνέργεια παναγιορευτικοῦ ἐράνου μεταξὺ τῶν Ἱ. Μονῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς Ἀναπήρων καὶ Θυμάτων Πολέμου.

— Δι' ἐτέρας ἀποφάσεως καθ' ἣν παρέστησαν ὁ Διοικητὴς Ἀγ. Ὁρους κ. Κωνσταντόπουλος καὶ ὁ Ἀνώτ. Διοικητὴς Χωρικῆς Κεντρ. Μανεδονίας Συντοχῆς κ. Μ. Τσαπάκης, συνεστήθη εἰς τὰς Ἱ. Μονάς, ἵνα αὗται ἐνεργήσωσιν ὑδραυλικὰς ἐγκαταστάσεις καὶ προμηθευθῶσιν ἀντλίας καὶ ἄλλα σχετικὰ ὑδραυλικά ἐργαλεῖα πρὸς πρόληψιν πυρκαϊῶν ἐν αὐταῖς, ἀφορμῆς δοθείσης ἐκ τῶν δύο τελευταίων μεγάλων πυρκαϊῶν τῶν Ἱ. Μ. Παντοκράτορος καὶ Ξηροποτάμου.

Ἱ. Μ. Ξηροποτάμου. Τὴν ἐσπέραν τῆς 4ης Μαρτίου ἐξερράγη πυρκαϊὰ εἰς τὸ δωμάτιον ἐνὸς ἀδελφοῦ αὐτῆς ἐκ τῆς θερμάστρας, ἣτις καὶ μετεδόθη ἀστραπιαίως κατακαύσασα ἐντὸς 24 ὥρῶν τὴν ΒΑ πλευρὰν τοῦ οἰκοδομικοῦ συγκροτήματος τῆς Μονῆς ἐξ 150 περίπου δωρατίων, προξενήσασα ἀνεπιανορθώτους ζημίας. Ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς κατεστράφησαν καὶ δύο ἠγιογραφημένα παρεκκλήσια τοῦ Ἀγ. Δημητρίου καὶ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων.

Ἐπὶ τόπου μετέβησαν τὸ μεσονύκτιον τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Διοικητὴς Ἀγ. Ὁρους κ. Κ. Κωνσταντόπουλος, ὁ Διοικητὴς Ὑποδ/σεως Χωρικῆς Ὑπομ. κ. Ἡλ. Θεοφιλόπουλος καὶ ὁ Ἀστυνόμος Δάφνης

Ἄνθ)στῆς κ. Δ. Τολίκας μετ' ἀστυνομικῆς δυνάμεως, οἵτινες βοηθοῦμενοι καὶ ὑπὸ διαφόρων μοναχῶν ἐπέτυχον τὸν ἐντοπισμὸν τοῦ πυρός. Ἐπίσης ἀφίχθη εἰς τὴν Ἱ. Μ. Ξηροποτάμου εἰδοποιήσεις τηλεγραφικῶς καὶ ὁ Ἀνώτερος Διοικητὴς Χωρ)κῆς Κεντρ. Μακεδονίας Συνορχης κ. Μ. Τσαλάκης.

Ἡ Ἱ. Μονὴ Ξηροποτάμου ἀριθμοῦσα βίον χιλίων καὶ πλέον ἐτῶν ἀνεκαινίσθη ἐκ βάθρων τὸν ΙΗ' αἰῶνα, ἡ μεγαλοπρεπὴς δὲ ΒΑ πλευρὰ ἧτις καὶ κατεστράφη ἦτο βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ.

Μνημόσυνα. Τὴν πρώτην Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐτελέσθη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γενναδίου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Κ. Παπαδόπουλον Ἀθήνας. Σᾶς ἐνεγράψαμεν ἀποστείλαντες καὶ τὰ αἰτηθέντα τεύχη.

— κ. κ. Φ. Ποῦλον, Κ. Δεδόπουλον Πλάτανον Ναυπακτίας, Καλ. Ἀσκαρίδου, Β. Μπαλατζῆ καὶ Κ. Τριανταφύλλου Θεσσαλονίκην. Σᾶς ἐνεγράψαμεν.

— Στρατ. Χαρακίδαν Χαρ. ἐσημειώσαμεν τὴν νέαν σας διεύθυνσιν.

ΔΩΡΕΑΙ

Κατὰ τὸ τελευταῖον δῖμηνον ἐλήφθησαν αἱ ἐξῆς δωρεαὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ παρόντος ἡμετέρου περιοδικοῦ:

Ἱερομ. Νικόλαος Ξηροποταμινὸς 180.000 Δρχ., Ἱ. Μοναὶ Φιλοθέου καὶ Κωνσταμονίτου καὶ μοναχὸς Νικήτας ὀδοντίατρος ἀνά 100.000, Κ. Γκανιάτσας Καθηγ. Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Γραφεῖον Ἠθικῆς Ἀγωγῆς 1ης Μεραρχίας, Προηγ. Εὐσέβιος Ξηροποταμινὸς καὶ Σωτήρ. Μαλεσιώτης ἐξ Ἀμμουλιανῆς ἀνά 50.000, ἱερεὺς Σ. Συνόδης ἐκ Νέων Ῥόδων καὶ Ἱ. Χριστοδούλου ἐξ Ἀμμουλιανῆς ἀνά 30.000, Κ. Θεοχάρης ὑποστράτηγος ἐ. ἀ. ἐξ Ἀθηνῶν (δευτέρα συνδρομή), Γέρ. Ἀνανίας ἀντιπρόσωπος Ἱ. Μ. Καρακάλλου παρὰ τῇ Ἱ. Κοινότητι καὶ ἱερομ. Ὁνησιφόρος Κεκάκης ἐξ Ἀθηνῶν ἀνά 20.000 καὶ Παν. Γαρμπῆς ἐκ Πειραιῶς 15.000 δρχ.

᾿Ωσαύτως ἀνώνυμος ἐκ Ν. Σμύρνης Ἀθηνῶν 25.000 καὶ ἱερεὺς τις ἐκ Μυτιλήνης 20.000

Πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀνωτέρω ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς.

